

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความกังวลใจของแม่ต่อการเลี้ยงดูบุตรชายวัยประถมเพื่อมิให้เลี้ยงต่อภาวะรักเพศเดียวกัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ความคิด ความเชื่อ หรือทัศนคติในเรื่องรักเพศเดียวกันของแม่ ทำให้แม่มีความกังวลใจต่อการเลี้ยงดูลูกหรือไม่อย่างไร ความคิด ความเชื่อ หรือทัศนคติในเรื่องรักเพศเดียวกันของแม่ ส่งผลต่อวิธีการเลี้ยงดูลูกชายให้เหมาะสมกับเพศของลูกอย่างไร และแม่มีแบบการเลี้ยงดูลูกวัยประถมอย่างไรเพื่อมิให้มีแนวโน้มรักเพศเดียวกัน

ในสังคม เรื่องของคนรักเพศเดียวกันถูกมองว่า เป็นความผิดปกติเป็นเรื่องที่ต้องพยายามควบคุม และป้องกัน โดยเฉพาะครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญในการเลี้ยงดูและหล่อหลอมให้เด็กเติบโตขึ้นมาอย่างสมบูรณ์ และเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป

จากผลการศึกษาโดยการใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตในช่วงเดือนตุลาคม 2550- กรกฎาคม 2551 จากผู้หญิงที่เป็นแม่และมีลูกชายซึ่งเรียนอยู่ในชั้นประถม จำนวน 10 ราย สามารถประมวลข้อมูล ได้ดังนี้

รายชื่อ 1 : คุณอ้อย (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

ผู้ศึกษานัดพบกับคุณอ้อยที่โรงเรียนของลูกชาย เนื่องจากทุกๆ เช้าของวันจันทร์ถึงวันศุกร์คุณอ้อยต้องเดินทางมาส่งลูกชายที่โรงเรียน

คุณอ้อยเป็นผู้หญิงรูปร่างสูง ผิวดำ เป็นคุณแม่ที่มีบุคลิกภาพทันสมัย ด้วยวัย 38 ปี สำหรับในสายตาของผู้ศึกษาแล้ว คุณอ้อยจัดว่าเป็นคุณแม่ที่สวยเก๋และทันสมัยคนหนึ่ง คุณอ้อยเล่าว่า หลังจากเรียนจบปริญญาตรี คุณอ้อยเริ่มต้นชีวิตทำงานในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งมาก่อน จนกระทั่งคุณอ้อยแต่งงานกับสามีซึ่งทำงานอยู่ที่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง หลังจากเวลาผ่านไปคุณอ้อยกลายเป็นคุณแม่ของลูกชาย 2 คน วัย 10 ขวบและ 8 ขวบ และเนื่องจากคุณอ้อยแต่งงานแล้วแยกครอบครัวออกมาอยู่เป็นส่วนตัว คุณอ้อยจึงต้องออกจากงานเพื่อมารับหน้าที่เป็นแม่บ้านแบบเต็มตัว

2. ประสบการณ์ชีวิตจริง : คุณแม่มีอใหม่ กับลูกชาย

หลังจากคุณอ้อยมีลูกชายคนแรก คุณอ้อยก็ไม่ต่างไปจากคุณแม่อีกหลาย ๆ คนที่พอจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีพอสมควร คุณอ้อยจึงลาออกจากงาน เพื่อมาทำหน้าที่คุณแม่อย่างเต็มตัว ตำราทุกเล่ม ความรู้ทุกแขนงที่เกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก ในฐานะคุณแม่มีอใหม่คุณอ้อยไม่ลังเลที่จะหยิบขึ้นมาอ่าน เนื่องจากสุดยอดความปรารถนาของแม่ คืออยากให้ลูกเติบโตขึ้นมาแบบสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

...เราเลือกที่จะเป็นแม่เิง คือเราก็คิดว่าเราเป็นแม่ ที่มีเวลาดูแลลูกด้วยตัวเอง ความหวังของเรา ก็คือเราอยากให้ลูกเราเติบโตขึ้นมาเป็นคนดี เป็นที่สมบูรณ์แบบทั้งทางร่างกายและจิตใจ...(คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

ด้วยความที่คุณอ้อยเป็นคุณแม่ที่มีเวลาใกล้ชิดลูกชายอย่างมาก คุณอ้อยจึงมีความละเอียดลออ ในการเลี้ยงดูลูกชายมากเป็นพิเศษ หลังจากที่ลูกชายคนแรกเข้าโรงเรียนอนุบาล คุณอ้อยก็มีลูกชายคนที่ 2 ตามมา ขณะที่ลูกชายคนเล็กเข้าโรงเรียนชั้นอนุบาล ลูกชายคนโตของคุณอ้อยก็เข้าเรียนในโรงเรียนประถมแห่งหนึ่ง ซึ่งลักษณะเด่นของที่นี่ก็คือเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนเป็นผู้ชายล้วน และที่โรงเรียนชายล้วนแห่งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คุณอ้อยเกิดความกังวลใจ

...ลูกชายเราใกล้ชิดกับแม่มากกว่าพ่อ เวลาเราเห็นลูกเรา แล้วเวลาเราเห็นลูกคนอื่นที่แสดงออกอย่างเต็มที่ ว่ามีลักษณะแบบรักเพศเดียวกัน เราก็รู้สึกที่เราต้องมาสังเกตลูกเราว่าเป็นอย่างไร มีโอกาสจะเป็นรักเพศเดียวกันไหม ยิ่งพอเริ่มมาสังเกตลูกตัวเอง เราก็เห็นว่าลูกคนโตมีนิสัย เรียบร้อย เงียบๆ ติดจะซื่อๆ เราก็คิดว่าแบบนี้มีโอกาสจะเป็นพวกรักเพศเดียวกันไหม...(คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

ยิ่งคนใกล้ชิด เข้ามาทักว่า ลูกชายมีนิสัยแบบนี้ระวังจะเป็นเกย์ เป็นตุ๊ดนะ ยิ่งทำให้คุณอ้อยรู้สึกกังวลใจ

เสียงทักจากคนรอบข้างและจุดเริ่มต้นของความกังวลใจ...

การได้ยินเสียงทักบ่อยๆ จากที่ไม่เคยคิด หรือสนใจ คุณอ้อยเริ่มรู้สึกวิตกกังวล และเริ่มแอบสังเกตพฤติกรรมของลูก พร้อมๆ กับความกังวลใจที่เพิ่มมากขึ้น คุณอ้อยจึงหันมาปรึกษาพ่อของลูก

...บางทีไปไหนมาไหน คนอื่นๆชอบทักว่า มีลูกชายแบบนี้ไม่รู้ว่าจะมีโอกาสเป็นตุ๊ด เป็นเกย์ไหม เราก็รู้สึกแปลก ๆ ในใจ เริ่มคิดว่าถ้าลูกเราเป็นตุ๊ด เป็นเกย์ คือเบี่ยงเบนทางเพศนี้ เราจะรับได้ไหม แล้วพ่อเขาจะรับได้ไหม คือ เราสามี ภรรยา

เคยพูดกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ เราเคยลองถามสามีว่า ถ้าลูกชายเราเป็นตุ๊ด เป็นพวก
รักเพศเดียวกัน เขาจะรับได้ไหม เขาก็ตอบทันทีเลยว่ารับไม่ได้ เขาบอกว่าเขาไม่
ชอบ ยิ่งพอเรามานั่งคิดถึงคำพูดของสามีเรา เราก็ยิ่งมาสังเกตลูกเรามากขึ้น...

(คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

เมื่อคุณอ้อยได้นำเรื่องนี้มาปรึกษากับสามี และยังได้ยินคำตอบจากสามีว่ารับไม่ได้
ถ้าลูกชายจะเป็นคนรักเพศเดียวกัน คุณอ้อยยิ่งเพิ่มความกังวลใจ โดยเฉพาะความรู้สึกที่ว่าหน้าที่
หนึ่งซึ่งสำคัญของแม่คือ การเลี้ยงลูกให้ถูกต้องตรงตามเพศสรีระ (Sex) ของตัวเอง เพื่อไม่ให้ทั้ง
สามีและครอบครัวข้างตำหนิได้

...ความที่เราเป็นแม่ ก็คงจะต้องพยายามที่จะทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้เพื่อไม่ให้
ลูกเป็นเด็กที่มีความเป็ยเบน เพราะเราคิดว่าสังคมก็จะโทษเราก่อนใคร คือการ
เลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่หลักของแม่ เราก็ไม่อยากจะให้สังคมมาประเมินว่าเราเป็นแม่ที่
ไม่ให้ความสนใจลูก เลี้ยงลูกให้ผิดเพศ...(คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

ในความคิดของคุณอ้อยแล้ว ความเป็นชาย สามารถสร้างได้จากสิ่งแวดล้อมใน
ครอบครัว คุณอ้อยจึงให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดู โดยเฉพาะความพยายามที่จะสร้างบรรยากาศ
ของความเป็นชายให้กับลูกทุกอย่างเท่าที่คนเป็นแม่จะสามารถทำได้

...ครอบครัวเราเป็นครอบครัวที่มีแต่ลูกชาย บรรยากาศในครอบครัวของเราก็จะมี
แต่พ่อแม่ออกตั้งแต่ลูกเกิดมา เราก็จะเลือกบรรยากาศบ้านแบบสี่เหลี่ยมๆ เสื้อผ้าก็
จะเป็นโทนสีฟ้า มาเป็นอันดับหนึ่ง สีชมพูนี้แทบจะไม่มีเลย กิจกรรมที่ทำร่วมกันก็
จะเป็น กิจกรรมพวกผจญภัย กีฬา ก็จะเป็นพวกฟุตบอล วายน้ำ ของเล่นก็
จะเป็นพวกหุ่นยนต์ รถ แม้แต่เกมส์ก็จะเป็นเกมส์พวกต่อสู้ แล้วเราก็พยายามให้
ลูกได้ใช้เวลากับพ่อมากๆ เพื่อจะได้เห็นความแตกต่าง ... (คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

ในความคิดของคุณอ้อยแล้ว ความเป็นผู้ชายสามารถสร้างขึ้นได้จากสิ่งแวดล้อมใน
ครอบครัว แม้ตัวเองจะไม่รู้ว่าความเป็นชายสามารถสร้างได้อย่างไร เพราะตัวเองก็เป็นผู้หญิงแต่
ด้วยความที่เป็นแม่ และต้องมาเลี้ยงดูลูกชาย คุณอ้อยจึงใช้ความพยายามอย่างเต็มที่

...การเลี้ยงดูลูกชาย แล้วเขาเกิดเป็นรักเพศเดียวกัน ก็คิดว่าน่าจะมาจาก
การเลี้ยงดูของครอบครัวนะ เพราะว่าครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่เด็กได้รับอิทธิพล แต่ก็
อาจจะไม่แน่เสมอไปก็ได้ เพราะคนรักเพศเดียวกันอาจจะเกิดมาจากจิตใต้สำนึก
ของเด็กก็ได้นะ เราก็ไม่แน่ใจแต่ถ้าจะให้เห็นภาพเลยก็น่าจะมาจากสังคมที่อยู่
รอบข้างตัวเด็กมากกว่า คือเด็กก็เหมือนผ้าขาว ถ้าหากมาใครมาแต่งแต้มสี ก็
น่าจะมาจากสังคมไม่มากนักน้อย เราก็เลยคิดว่าถ้าหากครอบครัวมีการวางแผน

บรรยากาศครอบครัวให้ดี ก็อาจจะสามารถทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้...
(คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

แม้คุณอ้อยจะพยายามสร้างบรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมแบบผู้ชายให้กับลูกชาย
มากขนาดไหน ความกังวลใจของคนที่เป็นแม่ก็ยังไม่หมดไป

เมื่อผู้ศึกษาตั้งคำถามว่าคุณอ้อยกังวลใจเพราะอะไรคุณอ้อย เงียบคิดสักครู่ ก่อนจะ
ตอบว่า “สำหรับคนเป็นแม่ก็คงอยากเลี้ยงลูกให้เป็นไปตามเพศเพราะเราเป็นแม่” แต่สิ่งที่ผู้ศึกษา
รู้สึกคือ นอกเหนือไปจากความรักของแม่ที่มีต่อลูกแล้ว ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อแม่ ถือว่า
เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดตัน โดยเฉพาะเมื่อสังคมยังมองว่าคนรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องไม่ปกติ

...เมื่อเราเป็นแม่ เราก็อยากเป็นแม่ที่สมบูรณ์แบบ คือปลูกต้นอะไรก็ออกดอกออก
ผลเป็นต้นนั้น เหมือนเลี้ยงลูกชายก็โตขึ้นมาเป็นผู้ชายที่สมบูรณ์ ถ้าลูกโตมาแล้ว
ไม่เป็นไปตามเพศ เราก็รู้สึกว่าเราคงเป็นแม่ที่บกพร่อง สามีนหรือคนรอบข้างก็จะ
ตำหนิเรา เราก็คิดว่าทุกเรื่องเราเป็นแม่ก็ต้องให้ความสนใจ เพราะแม่ก็จะ
ใกล้ชิดกับลูกมาก โดยเฉพาะในครอบครัวเรา เราเป็นส่วนใหญ่ในชีวิตลูก เรา
เท่านั้นที่จะสังเกตพฤติกรรมของลูกที่มีความเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที...
(คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

ยอมรับและเข้าใจ...ถ้า....

ในความคิดของคุณอ้อยแล้ว คนรักเพศเดียวกันในสังคมเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ เพราะ
ตัวเองก็มีเพื่อนที่รักเพศเดียวกันอยู่หลายคน ซึ่งในความเป็นเพื่อนก็ไม่เคยทำให้ตัวเองรู้สึกถึงความ
ต่างแถมเพื่อนหลายคนที่เป็นคนรักเพศเดียวกันก็มีหน้าที่การงานที่ดี มั่นคง และไม่เคยก่อปัญหา
ให้กับสังคม

...คนรักเพศเดียวกัน ปัจจุบันดูเหมือนสังคมจะรับได้มากขึ้นนะ สังเกตจากสื่อก็
เห็นว่าไม่ค่อยมีที่แสดงท่าทีรังเกียจคนรักเพศเดียวกัน แล้วดูเหมือนว่าคนรักเพศ
เดียวกัน ถ้าเป็นคนดีสังคมก็ให้การยอมรับ เรายังมีเพื่อนเป็นคนรักเพศเดียวกัน
เยอะนะ ก็รู้สึกธรรมดาคือต่างคนต่างก็มีสังคมของตัวเอง เราก็เคารพสิทธิของเขา
... (คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

แต่ทันทีที่ถามถึงลูกชาย คุณอ้อยเริ่มมีสีหน้ากังวลใจนั้นอาจจะสะท้อนความรู้สึกเล็กๆ ของ
คุณอ้อยที่ถึงแม้ว่าตัวเองจะเป็นแม่ที่สมัยใหม่ มีเพื่อนที่เป็นคนรักเพศเดียวกันอยู่มากมาย
แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความกังวลใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ของตัวเองลดลง โดยเฉพาะเมื่อต้องนึกถึง
ความรู้สึกของสามีรวมทั้งครอบครัวของทางฝ่ายสามี

...ถ้าลูกชายเราเกิดเป็นคนรักเพศเดียวกัน เราก็คงต้องกลับมามองว่าแล้วต่อไปเราจะทำอะไร เรายอมรับได้ไหม สามีของเราจะยอมรับได้ไหม ครอบครัวของเราจะเป็นอย่างไร ก็คงจะต้องทำใจกันสักพักหนึ่ง ไม่รู้ว่าจะต้องใช้เวลาเท่าไร แต่สัญชาติญาณความเป็นแม่ ก็คงต้องทำใจให้ยอมรับให้ได้ และหวังว่าต่อไปครอบครัวของเราต้องรับได้ หากว่าเราได้มีความพยายามที่จะให้ลูกของเราเป็นชายแล้ว... (คุณอ้อย, สัมภาษณ์)

คุณอ้อยพยายามอธิบายความตั้งใจของเธอที่พยายามจะทำให้ลูกชายของตัวเองมีเพศตรงตามเพศสรีระ (Sex) ของตัวเองตามที่สังคมกำหนด ซึ่งคุณอ้อยก็ยังไม่แน่ใจว่าจะเป็นอย่างไรต่อไปในอนาคต เมื่อลูกชายมีโอกาสเสี่ยงในการที่จะเป็นคนรักเพศเดียวกัน คุณอ้อยเป็นแม่ที่ถูกสังคมบังคับให้มีการวางระเบียบแบบแผนในการเลี้ยงดูให้มีเพศตามธรรมชาติ เพราะว่าสังคมได้กำหนดสภาพของเพศตามธรรมชาติ แต่ส่วนหนึ่งในใจของคุณอ้อยในฐานะแม่ก็สามารถทำใจยอมรับได้หากว่าลูกของตนเองเป็นคนรักเพศเดียวกันจริง เพราะความเป็นแม่ หน้าที่ของแม่ที่คอยปกป้องลูกไม่ว่าลูกของตนเองจะเป็นอย่างไรก็ยังคงจะให้ความรัก ความเข้าใจและเลี้ยงดูลูกตลอดไป

บทวิเคราะห์

การได้พูดคุยกับคุณอ้อย สิ่งหนึ่งที่ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตก็คือความเป็นผู้หญิงและแม่ที่อยู่ในสังคมของชนชั้นกลาง ทำให้ความกังวลใจในเรื่องนี้ของคุณอ้อย ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะความกังวลใจที่เกิดขึ้นจากเสียงของคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นเสียงจากพ่อของลูก ญาติพี่น้อง รวมทั้งคนรอบๆตัว ทำให้คุณอ้อยยิ่งทวีความกังวลใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น

ส่วนหนึ่งอาจจะเกิดขึ้นมาจาก การที่ผู้หญิงรับเอาอุดมการณ์เรื่องของความเป็นแม่เข้ามาในชีวิตอย่างเคร่งครัดซึ่งอุดมการณ์ของความเป็นแม่ที่ว่าเป็นถือว่า เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงที่เป็นแม่รู้สึกตัวเองบกพร่อง ไม่ประสบความสำเร็จก็คือ สิ่งนี้นักสตรีนิยมเรียกว่าอุดมการณ์ความเป็นแม่ ซึ่งประเด็นเรื่องความเป็นแม่นี้ก็ยังคงกลายเป็นข้อโต้เถียงใหญ่ในหมู่นักสตรีนิยม ไม่ว่าจะเป็นแอน โอ๊กลีย์ (Ann Oakley) ที่มองว่าความเป็นแม่เป็นเรื่องของมายาคติ เพราะนอกจากการที่ชีวิตของผู้หญิงจะสมบูรณ์ เมื่อได้เป็นแม่หรือเป็นเมีย แล้วการเป็นแม่ยังหมายถึงการที่แม่จะต้องทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ ต้องเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และเป็นคนที่มีคุณภาพ ส่วนหนึ่งที่สำคัญคือการเลี้ยงดูลูกให้ถูกต้องตรงตามสรีระที่ตัวเองเกิดมา เราจึงมักจะได้เห็น ได้ยินความกังวลใจต่อเรื่องนี้อยู่เป็นระยะๆ ไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นของคู่มือต่างๆ ที่ว่าด้วยการเลี้ยงดูให้ถูกเพศ รวมทั้งหลักสูตรอะไรต่างๆ นานา

ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจแต่อย่างใด ที่เราจะเห็นผู้หญิงชนชั้นกลางจำนวนหนึ่งรับเอาอุดมการณ์ความเป็นแม่ไว้ได้อย่างเหนียวแน่นนั่นคือ การเลือกที่จะทำหน้าที่เป็นแม่แต่เพียงอย่างเดียวสำหรับการแบ่งงานในครัวเรือน แม้ในบางครั้งการทำหน้าที่แม่หมายถึงการยอมละทิ้งความเป็นส่วนตัวในบางแง่มุม เช่น การต้องลาออกจากงานที่ทำประจำเพื่อมาทำหน้าที่ในครัวเรือน โดยการเป็นเมียและการเป็นแม่แต่เพียงอย่างเดียว ฯลฯ เราจึงได้เห็นการพยายามทำหน้าที่ของแม่อย่างสมบูรณ์แบบของผู้หญิงที่มีสถานะทางสังคมแบบชนชั้นกลาง

ความกังวลใจของคุณแม่อย่างคุณอ้อย จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจแต่อย่างใด เพียงแต่ความกังวลใจของแม่แต่ละคน ก็จะมีเหตุผลที่แตกต่างกันไป ซึ่งสิ่งที่จะแตกต่างกันคือระดับของความกังวลใจ ซึ่งมีเหตุผลและปัจจัยหลายๆ อย่างเป็นตัวตั้ง

รายชื่อ 2 : คุณอ้น (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

ร้านเสริมสวยแบบรวม หมายถึงการให้บริการสปาแบบครบวงจรที่ใหญ่โต ร้านหนึ่งแถวดอนเมือง เป็นสถานที่ที่ผู้ศึกษานัดพบกับคุณอ้น คุณแม่วัย 39 ปี ผิวสีแทน สวย ผมบ๊อบสั้นพอดีระดับบ่า นอกจากนี้คุณอ้นยังเป็นผู้หญิงที่มีอัธยาศัยดีสมกับเป็นเจ้าของร้าน ซึ่งในความรู้สึกของผู้ศึกษาแล้ว คุณอ้นเป็นคนที่น่ารักและสวยสมกับอาชีพที่ทำจริงๆ

คุณอ้นเริ่มต้นเล่าเรื่องส่วนตัวให้ฟังว่า เป็นเด็กต่างจังหวัด แต่แม่ส่งให้มาเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯหลังจากจบชั้นมัธยมปลายที่โรงเรียนประจำจังหวัด เมื่อไม่สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐบาลได้ ทางบ้านก็เลยให้เข้ามาเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยเอกชนชื่อดังแห่งหนึ่ง

...พี่เป็นเด็กต่างจังหวัด มีพี่น้อง 5 คน บ้านพี่ที่ต่างจังหวัดทำกิจการส่วนตัวฐานะก็ปานกลาง แต่แม่กับพ่อก็ชอบให้เรียนหนังสือนะ พี่ๆ เราก็ได้เรียนมหาวิทยาลัยทุกคน เราเป็นคนี่ 4 มีน้องสาวอีก 2 คน พ่อเรียนจบม. 6 มัธยมปลาย ก็เหมือนทุกคนคือentranceแต่ไม่ติด พ่อก็เลยส่งเข้ามาเรียนต่อที่มหาลัยเอกชน...

(คุณอ้น,สัมภาษณ์)

หลังจากเรียนจบ คุณอ้นมีโอกาสเข้าทำงานที่บริษัทเครื่องสำอางค์แห่งหนึ่ง ที่นั่นทำให้คุณอ้นได้ค้นพบความชอบส่วนตัว คือการตัดผม ต่อมาเมื่อคุณอ้นแต่งงานและตั้งท้อง หลังจากรคลอดลูกคนแรกสามีขอให้คุณอ้นลาออกมาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านเพื่อดูแลลูก แต่คุณอ้นคิดว่าการเยี่ยมลูกคนอื่นมาหายใจ คงไม่สะดวกเท่าการมีลูกไว้หายใจเอง เธอจึงเลือกทำตามความฝันด้วย

การใช้เวลาว่างไปเรียนตัดผม และเปิดร้านดูแลความสวยงามของผู้หญิงแบบครบวงจรไปพร้อมๆ กับการทำหน้าที่แม่

...พี่เป็นคนมีลูกยากมากๆ นะ แต่งงานมา 4 ปีถึงจะตั้งท้อง พอคลอดออกมาเป็นผู้ชาย ก็แบบดีใจกันมากเลย ก็คิดว่าคงจะมีคนเดียว พอมีลูกแฟนพี่ก็บอก เออ.. ลลาออกจากงานมาดูแลลูกใหม่ เราก็เห่อ อยากรับเป็นแม่ไง ก็เอาซิ พอเป็นแม่สักพักก็คิดว่า เออ...เราหาอะไรทำบ้างดีกว่า บอกก่อนแฟนพี่เขาก็ดูแลดีนะ แต่เราอยากทำงานไง ก็เลยเริ่มต้นจากการเปิดร้านทำผมก่อน ตอนนั้นทำผมก็ยังไม่ค่อยเป็นนะ แต่เรามีช่างที่สนิทก็เลยชวนมาทำด้วยกัน เราออกทุน เขามีฝีมือ พี่แอบไปเรียนที่หลัง แล้วแถวนี้หมู่บ้านเยอะมาก ก็เลยขยาย แล้วก็รับช่างเพิ่มก็เลยกลายเป็นร้านครบวงจรอย่างที่เห็น ส่วนลูกพี่ก็เอามาเลี้ยงที่ร้านนี้แหละ มีพี่เลี้ยงมาช่วยด้วยอีกแรง มาถึงก็เหวี่ยงลูกไว้ชั้น 3 คือ ชั้น 3 นี่ทำให้เป็นห้องพักผอนไง ก็เลยเอาลูกขึ้นไปเลี้ยงบนนั้น... (คุณอ้น, สัมภาษณ์)

2. ประสบการณ์ชีวิตจริง : คุณแม่ และลูกชายคนเล็ก

หลังจากนั้นอีก 4 ปีคุณอ้นก็เป็นคุณแม่ของลูกชายคนที่ 2

...อย่างที่บอกพี่ก็คิดว่าพี่เป็นคนมีลูกยาก คงจะมีแค่คนเดียว ก็ไม่ได้ระวังอะไร เพราะใจก็อยากมีอีกสักคน พออีก 3 ปีพี่ก็ตั้งท้องลูกอีกคนพี่เลยกลายเป็นมีลูกชาย 2 คน... (คุณอ้น, สัมภาษณ์)

ตอนนี้ คุณอ้นจึงกลายเป็นคุณแม่ของลูกชาย 2 คน วัย 8 และ 4 ขวบ และด้วยความที่คุณอ้นใช้ชีวิตช่วงกลางวันอยู่ที่ร้านเสริมสวย ลูกชายทั้ง 2 คนจึงใช้ชีวิตชีวิตส่วนใหญ่อยู่ที่ร้านเสริมสวยแห่งนี้เหมือนกัน

...ร้านพี่จะมี 3 ชั้นไง ชั้นล่างก็เป็นร้านไป ชั้นที่ 2 ก็เป็นที่ทำสปา ชั้นที่ 3 พี่ก็กั้นไว้ส่วนหนึ่งให้ช่างใช้เป็นที่พักผ่อน อีกส่วนก็กั้นเป็นห้องไว้เผื่อช่างบางคนต้องนอนเวลามีนงานดึกๆ หรือมีงานแต่งหน้าแต่งผมที่ลูกค้านัดเข้ามาๆ ลูกพี่ทั้งคู่กลางวันพี่ก็ให้พี่เลี้ยงพามาเล่นที่นี่ บางทีพี่เลี้ยงก็พาน้องลงไปเล่น ไปกินข้าว ไปทำอะไรที่ข้างล่างบ้าง พวกพี่ที่เป็นช่าง เขาก็เห็นเด็กนะ เขาก็จะผลัดกันมาอุ้มน้องเล่น บ่อยๆเลย เวลาว่าง... (คุณอ้น, สัมภาษณ์)

การใช้ชีวิตประจำวันของคุณอันและลูกชายทั้ง 2 จึงวนเวียนอยู่แบบนี้ ลูกชายคนโตของคุณอัน เป็นเด็กผู้ชายที่มีลักษณะนิสัยที่คุณอันให้คำจำกัดความอย่างมั่นใจว่าโตขึ้นเขาจะต้องเป็นผู้ชายแน่นอน

...ลูกชายคนโต พี่ก็เลี้ยงแบบนี้ คือกลางวันมากิน นอน เล่นอยู่ที่ร้าน กลางคืนถึงจะอุ้มกลับไปนอนที่บ้าน จนโตเข้าโรงเรียน เขาก็ยังมาวิ่ง เล่น สน ร้องให้ ให้พี่พาไปซื้อขนมบ้าง ซื้อของเล่นบ้าง แล้วแต่ว่าอยากได้อะไรเขาก็อันไป แต่เขาเป็นเด็กชอบเล่นหุ่นยนต์ ชอบดูการ์ตูนแบบเด็กผู้ชาย อะไรไปเรื่อยเปื่อย จนเขาไปโรงเรียน... (คุณอัน, สัมภาษณ์)

เมื่อคุณอันมีลูกผู้ชายเป็นคนที่สอง คุณอันยังคงใช้วิธีการเลี้ยงลูกแบบเดียวกับลูกคนแรก จนกระทั่งลูกชายคนที่ 2 มีอายุได้ 3 ขวบ คุณอันเริ่มสังเกตเห็นกริยาและท่าทางบางอย่างที่ทำให้เกิดความกังวลใจ

...หลังจากลูกคนโตของพี่เข้าโรงเรียน บังเอิญว่าพี่ก็มีลูกคนที่สองพอดี คือตอนตั้งท้องพี่ก็แอบคิดนะว่าอยากได้ลูกผู้หญิงจัง คือจะได้มีลูกชายคน หญิงคน คือก็คิดว่ามีอย่างละหนึ่งกำลังดี พอคลอดน้องออกมาเป็นผู้ชายก็ไม่ใช่ไร เป็นชาย เป็นหญิงก็รักหมดเพราะเป็นลูกเรา แต่ก็แอบคิดว่าเออ...ลูกชาย 2 คนจะได้เป็นเพื่อนกัน แล้วก็เรามีประสบการณ์แล้ว คงเลี้ยงไม่ยาก คือพี่ก็ไม่เคยคิดอะไร จนลูกสัก 2-3 ขวบเริ่มพูดได้ เราก็เริ่มสังเกตดูลูกเรา ก็คิดว่าเออ...ลูกเรา 2 คนนี่นิสัยแตกต่างกันมากๆ เลย คือในขณะที่คนพี่นี่ทำอะไร แบบใจร้อน หุนหัน หนักแน่น ขณะที่คนน้องจะเรียบร้อยหยิบจับอะไรดูระมัดระวังไปซะหมด...

(คุณอัน, สัมภาษณ์)

วิธีการเลี้ยงลูกของคุณอันก็ไม่ต่างไปจากแม่คนอื่นๆทั่วไป นั่นคือเมื่อเป็นเด็กผู้ชาย การเลือกของเล่น ของใช้ เสื้อผ้า การใช้ชีวิต หรืออะไรก็ตาม จะมีลักษณะของความเป็นผู้ชายตามเท่าที่คนเป็นแม่จะคิดว่านี่คือสิ่งที่เหมาะสมกับเด็กผู้ชาย เพราะสังคมได้แบ่งแยกเพศอย่างชัดเจนเรื่องสิ่งแวดล้อมรอบตัว

...พี่ก็เลี้ยงลูกไปตามแบบ ตามหนังสือ หรือเท่าที่พี่จะถามจากเพื่อนๆ ลูกพี่เขาก็เหมือนเด็กทั่วไป เขาก็จะมีแง่ง สนบ้าง ตามประสาเด็กๆ พี่ก็ไม่ได้รู้สึกกังวลอะไร... (คุณอัน, สัมภาษณ์)

คนรอบข้างและความกังวลใจ...

หลายครั้งที่ลูกค้ามาที่ร้านคุณอื่น พอเห็นลูกชายคนเล็ก มักจะชอบเอามาล้อเล่น หรือพูดแกลมหยอกด้วยความเอ็นดู เช่น ลูกคนนี่เหมือนผู้หญิงจัง หรือร้องไห้เสียงแหลมจิ้ง ฯลฯ ซึ่งพอโดนทักบ่อยๆ ทำให้คุณอื่นเริ่มกังวลใจ

...คนมาที่ร้านก็ชอบมาล้อเล่นกับลูกชายพี่นะ บางคนก็ อู๋..น่ารักจัง เด็กผู้หญิงหรือเปล่า บางคนก็ถามตรงๆเลย โตะขึ้นจะเป็นตุ๊ดใหม่ แรกๆพี่ก็หัวเราะ คือแอบเข้าข้างตัวเองไง เห็นลูกหมีว ลลิตาไงว่าลูกคนโตเขาดูไปทางพ่อ ลูกคนเล็กเขาไปทางแม่ คือน่าตาน่าเอ็นดูเหมือนแม่ ก็เลยยังไม่คิดอะไร พอหลายๆ คนชอบทักที่นี้ คิดใหญ่เลย กลัวไปสารพัด จนแฟนพี่ต้องบอกคติน้อยๆหน่อยเถอะ...

(คุณอื่น, สัมภาษณ์)

เมื่อผู้ศึกษาถามคุณอื่นว่า คุณอื่นรู้สึกอย่างไรกับเรื่องนี้คุณอื่นเงียบไปครู่หนึ่ง จึงสะท้อนถึงความรู้สึกในฐานะของแม่ที่เห็นลูกมีโอกาสจะเป็นเด็กรักเพศเดียวกัน

...ตอนลูกเล็กๆ พี่ไม่เคยคิดถึงเรื่องนี้เลยนะ พี่ก็เลี้ยงลูกของพี่ไปตามแบบ ของเล่นก็ซื้อแบบเด็กผู้ชาย ลูกบอล หุ่นยนต์ อะไรไปเรื่อย พี่ก็ไม่เคยกังวลใจอะไร จนพอคนมาทักบ่อยๆ เข้าเราก็เริ่มประสาทชิตีนี้ เริ่มกังวล เริ่มเครียด สารพัดเลย...

(คุณอื่น, สัมภาษณ์)

ความกังวลใจของคุณอื่น เริ่มต้นขึ้นมาจากความกลัวที่ว่าลูกชายจะถูกญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักหยิบเรื่องนี้ขึ้นมาล้อเลียน

..คือพี่สงสารลูกไง กลัวว่าถ้าเขาโตขึ้นมาแบบผิดเพศเนี่ยะ.. เขาจะถูกญาติ พี่น้อง หรือเพื่อนๆ มองด้วยสายตาแปลกๆ เวลาไปโรงเรียนก็จะถูกเพื่อนล้อ หรือไปบ้านญาติ เขาก็จะมานั่งเม้าส์ๆๆ คือพี่ก็กังวล แล้วก็กลัวว่าเขาจะทำยังไงกับอนาคตตัวเอง ตามประสาแม่...(คุณอื่น, สัมภาษณ์)

การปรับวิธีการเลี้ยงดู เป็นวิธีการแรกที่คุณอื่นนำมาใช้ เพื่อไม่ให้ลูกชายต้องมีสภาพที่โตแบบผิดเพศตามความคิดของคุณอื่น

...พี่นะ พอกังวลใจปุ๊บ .ก็เริ่มเลย คือพี่ก็ไม่กล้าบอกพี่เลี้ยงว่าอย่าเอาน้องไปให้ช่างที่เป็นตุ๊ดหรือเกย์อู๋มบ่อย แบบพี่คิดเองไงว่าเขาจะได้ไม่เห็นต้นแบบ แบบนี้ แต่พี่ก็อยากถนอมน้ำใจน้องๆในร้านไง เพราะรู้ว่าเขาอู๋มเพราะเอ็นดูลูกเรา แล้วก็กลัวว่าถ้าบอกพี่เลี้ยงนะ พี่เลี้ยงต้องเอาไปเล่าต่อ งอนกันอีก ก็ส่งน้องไปเข้าโรงเรียนเตรียมอนุบาล โรงเรียนที่มีไว้สำหรับพัฒนาการเด็กหนะ แพงก็ยอม คือพยายามแอบแยกไม่ให้น้องมาอยู่ที่ร้านนานเท่าเดิม...(คุณอื่น, สัมภาษณ์)

รักเพศเดียวกันเรื่องธรรมดา : ถ้าไม่ใช่ลูกชายตัวเอง...

ด้วยความที่คุณอ้น ทำร้านเสริมความงาม อีกทั้งช่างหลายคนที่ร้านจึงมีลักษณะที่แสดงออกไม่ตรงกับความเป็นเพศของตัวเอง คือ แม้ร่างกายจะมีความเป็นชายแต่การแสดงออกมักจะค่อนข้างไปในทางเป็นผู้หญิง คุณอ้นจึงมักจะแอบคิดว่าการได้เห็นคนที่มีลักษณะนี้อาจจะกลายเป็นแบบอย่างให้กับน้องได้ ทั้งๆที่ลึกๆ คุณอ้นก็รู้สึกไม่สบายใจมาก ที่มีความคิดแบบนั้น

...รักเพศเดียวกัน เป็นเรื่องที่เราทำได้นะ เพราะอาชีพที่พี่ทำ คือร้านตัดผม ช่างหลายคนในร้านพี่ก็มีลักษณะแบบนี้ แต่น่าแปลกที่พอคนมาทักลูกชายพี่แบบนี้ พี่กลับรู้สึกกังวลตลอดเวลา... (คุณอ้น, สัมภาษณ์)

จากนั้นคุณอ้นก็เริ่มปรึกษาเรื่องนี้กับคุณพ่อของน้องอย่างจริงจังรวมทั้งคุณหมอมเวลาที่ต้องพาลูกชายไปหา

...แรกๆ ก็ปรึกษากับคุณพ่อของน้อง ว่าถ้าลูกเราเป็นเกย์ เป็นตุ๊ดจะทำยังไง พ่อของเขาก็บอกว่าคิดมาก พ่อเจ้อ ยังไม่ถึงเวลา คือเขาก็ไม่สนใจ พอเวลาน้องไม่สบาย พี่พาไปหาหมอก็จะแอบถามหมอ หมอก็บอกว่าพี่กังวลใจ พี่ก็คิดเอ..หรือว่าพี่กังวลใจมากไปจริงๆ... (คุณอ้น, สัมภาษณ์)

ปีนี้เป็นปีที่ลูกชายคนเล็กของคุณอ้นจะต้องไปโรงเรียน พร้อมๆ กับการมีลักษณะไปทางผู้หญิงที่เพิ่มมากขึ้น คุณพ่อของน้องและช่างในร้านกลายเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้พี่อ้นทำใจได้มากขึ้น

...ดูลูกพี่สิ เห็นมะ เวลามอง เวลาหยิบของ ซีจักรยาน มันก็ชวนคิดใหม่ห่อหุ้ม แต่พ่อเขาก็น่ารัก บอกช่างเขาเถอะ ถ้าเขาจะเป็นก็ให้เขาเลือกเรียนที่เขาชอบ เด็กที่เป็นแบบนี้เขาก็ต้องมีภูมิต้านทานหนึ่งละ แค่อย่าให้มันเป็นแตกสลายวิตวิวายๆ มาก ไม่เอา น่าห่มันได้ แล้วพี่ก็มาดูช่างในร้านพี่ ดูแบบจริงๆ จังนะ ก็คิด เออ..ไม่เป็นไรเลย ดูเขาก็ทำงาน เป็นคนดี มีฝีมือ แต่ก็ยังมีบ้างที่พอออกแวก ก็แอบหวังว่าเออ..อย่าเลยนะลูก... (คุณอ้น, สัมภาษณ์)

ท่าทางที่พี่อ้นใช้หยอกลูกชายเวลาที่ลูกชายซีจักรยานคันเล็กผ่านหน้า ทำให้ผู้ศึกษา รู้สึกว่าแม้จะยังรู้สึกกังวลใจในเรื่องนี้ แต่การที่คนในครอบครัวและคนใกล้ชิดให้ความเข้าใจ และเปิดใจต่อเรื่องนี้ ทำให้คุณอ้นคลายความกังวลใจลงไปได้ในระดับหนึ่ง แม้ลึกๆ คุณอ้นจะยังแอบหวังว่าเมื่อลูกไปโรงเรียนแล้วทุกอย่างจะดีขึ้น

...ปีนี้น้องจะเข้าโรงเรียนแบบสาธิตนะ พี่ก็คิดว่า น้องเขาอาจจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นนะอยากภาวนาให้เขาเลือกทางเดินที่ถูกต้อง เพราะเราเป็นแม่ก็ไม่อยาก

เห็นลูกเจ็บซ้ำ ถ้าเขาจะเป็นจริงๆ ก็คงพยายามทำใจ แต่ในใจลึกๆ ก็รู้สึกว่าจะไม่
อยากให้เป็นเลย...(คุณอ้น,สัมภาษณ์)

แม่ : หน้าที่ต้องไม่บกพร่อง...

สำหรับคุณอ้นแล้วคนรักเพศเดียวกัน เป็นอะไรที่คุณอ้นมองว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่
น่าแปลกที่พอเป็นเรื่องที่เข้ามาใกล้ตัวกลับกลายเป็นเรื่องที่ไม่ธรรมดา

...สำหรับพี่คนรักเพศเดียวกัน ไม่แปลก เพราะที่ทำงานพี่ก็มีหลายคนเห็นนะ แต่ก็
จริงนะ พอเป็นลูกเรา เจ็บเลย พอใกล้ตัวเจ็บเลย ไปต่อไม่ถูก...

(คุณอ้น,สัมภาษณ์)

เมื่อผู้ศึกษาถามคุณอ้นว่าถ้าน้องต้องโตขึ้นมาแล้วเป็นคนรักเพศเดียวกัน คุณอ้นคิด
ว่าคนทั่วไปจะคิดว่าเป็นเพราะการเลี้ยงดูของแม่ไหม คุณอ้นนั่งคิดอยู่ชั่วครู่ ก่อนจะตอบคำถามใน
เรื่องนี้ ซึ่งคำตอบที่ได้รับทำให้ผู้ศึกษาารู้สึกว่าคุณอ้นช่างเป็นคุณแม่ที่น่ารัก

...สำหรับพี่นะ แม่ในความคิดของพี่คือการเลี้ยงดูเขาให้มีความสุขกาย สุขใจนะ
พี่ไม่คิดว่าแม่คือการบังคับให้เขาทำตามใจเราทุกอย่าง คือถามพี่ว่าถ้าเขาโตขึ้น
จะเป็นตุ๊ด เป็นเกย์ ซึ่งพี่ก็ไม่อยากให้เป็นหรอก คือพี่ก็อยากให้เขาโตเป็นเพศอะไร
ไปเลย แต่พี่ก็ต้องพยายามทำใจยอมรับให้ได้ พี่ก็จะหันมาคิดว่าเขาตั้งใจเรียน
หนังสือไหม เขาชอบอะไร ศึกษามารยาทเป็นไง คือพี่คิดถึงตัวเองไงว่าแฟนบอกให้
เลี้ยงลูก พี่ก็อยากทำร้าน อยากช่วยหาเงินให้ลูก พี่ก็มีความคิดเป็นของตัวเอง ก็
คิดว่าลูกเขาก็น่าจะอยากมีความคิดของตัวเอง หน้าที่แม่ของพี่คือทำให้เขาโต
แบบเป็นคนดี ไม่เป่ียดเป่ยน ทำร้ายใคร คือพี่ไม่อยากคิดให้ตัวเองบาดเจ็บ...

(คุณอ้น,สัมภาษณ์)

บทวิเคราะห์

จะเห็นได้ว่า สำหรับความคิดของคุณแม่อย่างคุณอ้นแล้วก็ได้ไม่ได้แตกต่างไปจากการ
รับรู้ของแม่คนอื่นๆในสังคมมากนัก ไม่ว่าจะมีความกังวลใจที่เกิดขึ้นมาจากความกลัวที่ว่าถ้าลูก
ชายของตัวเองคลุกคลีหรือใกล้ชิดกับคนที่เป็นรักเพศเดียวกันแล้ว ก็มีโอกาที่ลูกชายของตัวเองจะ
กลายเป็นเด็กที่รักเพศเดียวกันด้วย อาจจะเป็นเนื่องมาจากการเลียนแบบ การอยากรู้ อยากลองหรือ
อะไรต่างๆ

แม้ในส่วนหนึ่งด้วยความเป็นแม่แล้ว คุณอันยินดีที่จะยอมรับหากลูกของตัวเองเลือกที่จะเป็นคนรักเพศเดียวกัน หากแต่ในการยอมรับนั้น ส่วนลึกๆแล้วก็ยังต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างสูง อีกทั้งยังเต็มไปด้วยความกังวลใจ ไม่มั่นใจ โดยเฉพาะความกังวลใจที่ว่าลูกชายของตัวเองจะสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้หรือไม่ หรือลูกชายจะได้รับการยอมรับจากสังคมหรือไม่ รวมทั้งการต่อสู้ทั้งจากจากเพื่อนๆ จากญาติพี่น้อง ทางด้านการใช้ชีวิต ไปจนถึงเสียงซุบซิบนินทา

สิ่งหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดคือสำหรับผู้หญิงแล้ว ความเป็นแม่กลายเป็นหน้าที่ที่สำคัญ การเป็นแม่ไม่ได้หมายความว่าถึงการเลี้ยงดูลูกให้เติบโตขึ้นมาเพื่อเป็นคนดีในสังคม หากแต่ในสังคมยังคาดหวังให้คนที่ เป็นแม่ต้องเลี้ยงดูลูกให้ถูกเพศ คนที่เป็นลูกชายก็ต้องมีลักษณะแบบเด็กผู้ชาย คนที่เป็นผู้หญิงก็ต้องมีลักษณะเป็นเด็กผู้หญิง ไม่เช่นนั้นการเป็นแม่ของผู้หญิงก็หมายถึงการไม่ประสบความสำเร็จ แม้เรื่องของความเป็นแม่ การเป็นลูก จะเป็นเรื่องส่วนตัวในครัวเรือนแต่การที่สังคมยังคงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเป็นคนรักเพศเดียวกัน จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจที่เราจะได้ยินเสียงรุมทั้งการมองเรื่องนี้จากสังคมว่าเป็นเรื่องผิดปกติ เป็นเรื่องของการทำบาป เรื่องของการเลี้ยงดูส่วนหนึ่งจึงถูกโยงเข้ากับพื้นที่สาธารณะ ทั้งในแง่ของการมองว่าการที่เด็กเติบโตมาไม่ถูกเพศจะทำให้กลายเป็นเด็กที่มีปัญหาต่อสังคม

หากเราใช้แนวคิดแบบสตรีนิยม เราจะเห็นถึงความขัดแย้งในตัวเองของแม่ระหว่างการยอมรับในวิถีชีวิตที่ลูกเลือกจะเป็นกับสิ่งที่เป็นมาตรฐาน และปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม กล่าวคือในความเป็นแม่ ลูกถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของแม่ แม้จะมองดูเสมือนว่าลูกเป็นปัจเจกชนสามารถเลือกทางเลือกของตัวเองได้ แต่การต้องพึ่งพาแม่ในการเลี้ยงดู ทำให้บางครั้งคนเป็นแม่ก็มักจะเลือกใช้อำนาจที่เหนือกว่าในการบังคับให้ลูกเป็นไปตามที่ตัวเองต้องการ โดยเฉพาะในเรื่องเพศ

รายที่ 3 : คุณอุ๋ (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

เนื่องจากผู้ศึกษามีความคุ้นเคยกับคุณอุ๋เป็นอย่างดี บ้านของคุณอุ๋จึงกลายเป็นที่นัดพบปะสังสรรค์ของเพื่อนฝูงในวันหยุด คุณอุ๋เป็นผู้หญิงที่มีลักษณะของความเป็นผู้หญิงอย่างสูง ไม่ว่าจะเป็นกิริยามารยาท การพูดจา บ้านของคุณอุ๋แม้จะเป็นบ้านหลังเล็กๆ แต่ข้างในบ้านช่างบรรจุความทรงจำไว้เต็มเปี่ยม จนผู้ศึกษาเคยแอบแซวอยู่บ่อยๆว่า ถ้าจะมาหาความทรงจำเกี่ยวกับเรื่องอะไรแก่ๆ ของพวกเรา ต้องตรงมาที่บ้านนี้ คุณอุ๋เป็นผู้หญิงผิวคล้ำ ใบหน้าคมเข้ม รูปร่างที่ผอม

บางเสียงหวาน และพูดเบา วันนี้คุณอุ๊มีอายุ 42 ปีทำงานทางด้านธุรกิจการเงินแห่งหนึ่ง แต่รับผิดชอบทางการให้บริการ คุณแม่ของคุณอุ๊เสียตั้งแต่ยังเด็ก คุณอุ๊จึงอาศัยอยู่บ้านนี้ กับคุณพ่อจนกระทั่งคุณอุ๊แต่งงาน หลังจากใช้ชีวิตร่วมกันช่วงหนึ่ง คุณอุ๊ใช้คำว่า “...เมื่อไปด้วยกันไม่ได้จะทนกันไปทำไม แยกกันดีกว่า...” (คุณอุ๊, สัมภาษณ์) หลังจากแยกทางกันแล้ว คุณอุ๊จึงหอบหิ้วลูกชายกลับมาอยู่กับคุณพ่อที่บ้านพร้อมๆ กับการจ้องมองของพี่น้องว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่อดทน ลูกชายถือเป็นเข็มทิศในชีวิตของเธอ แม้เธอจะต้องรับผิดชอบชีวิตลูกชายเพียงคนเดียวแต่สำหรับแม่อย่างเธอแล้ว ลูกชายคือแก้วตาดวงใจ ทุกอย่างแม่คนนี้ได้ แม่คนนี้จะยินดีให้อย่างไม่ลังเลด้วยอาชีพของเธอ ส่วนหนึ่งของลูกชายจึงอยู่กับพี่เลี้ยง เพื่อนบ้านที่ไม่ใช่ญาติแต่ก็เปรียบเสมือนญาติ

2. คุณแม่คนเดียว : ความสามารถที่ต้องพิสูจน์

หลังจากที่แยกทางกับพ่อของลูก พร้อมๆ กับหอบหิ้วลูกกลับมาอยู่กับคุณพ่อของเธอ ท่ามกลางสายตาดูถูกของพี่น้อง อีกทั้งยังต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แต่คุณอุ๊ก็ยังพยายามทำหน้าที่ของความเป็นแม่ให้สมบูรณ์

...ก็พยายามทำตัวให้เป็นทั้งพ่อและแม่ จริงๆ ก็คงเพราะว่าเราเกร็ง คือเราเป็นแม่คนเดียวแล้วเลี้ยงลูก ก็พยายามเลี้ยงเขาให้ดี แล้วความคาดหวังมันก็สูง แล้วคนรอบข้างก็มอง สังคมรอบข้างก็ชอบพูดอะไรนะ เดี่ยวลูกจะเกเร เดี่ยวลูกติดยา เราก็ฟังแล้วก็เฮอ...(คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

แต่สิ่งที่คุณอุ๊กังวลกลับไม่ใช่เรื่องติดยาหรือเกเร หากแต่เป็นเรื่องของความเบี่ยงเบนทางเพศ เนื่องจากที่ผ่านมาคุณอุ๊ เคยถูกพ่อของลูกคาดคั้นว่าถ้าจะเอาลูกไปเลี้ยงเอง ก็ต้องเลี้ยงให้ได้ดี

...แต่เรามองกลับกับคนอื่นๆ นะว่า ถ้าเขาเกเร หรือเขาติดยา ก็คือเขาหัว เขาก็เป็นลูกผู้ชาย แต่ถ้าเขาโตขึ้นเป็นตุ๊ดล่ะจะทำอย่างไร ลูกเป็นตุ๊ดจะทำยังไง แล้วเราก็มีเขาคนเดียวด้วย เผอิญคุณพ่อเขาก็คาดคั้นด้วยว่า เลี้ยงลูกให้ดีๆ นะ ถ้าเขา(ลูกชาย)เป็นตุ๊ดนะ จะอย่างนั้น อย่างนี้ เราก็ยิ่งเกร็ง แล้วความกดดันมันก็ยิ่งเยอะ...(คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

นอกเหนือไปจากความคาดหวังของคนรอบข้าง ดังกล่าวแล้ว บุคลิกภาพของลูกชายเมื่อเข้าสู่วัยเป็นหนุ่มน้อยก็ถือเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คุณอุ๊เกิดความกังวล

...ตอนเขาเล็กๆนี่ก็ดูยากนะ เพราะว่าเขาจะติดพี่เลี้ยงมาก คือพี่เลี้ยงเขาก็จะอยู่ด้วยกันตลอดเวลา กินนอน ด้วยกันเลย แล้วตอนที่เขาโตขึ้นมาหน่อย แต่ก็ถือว่ายังเด็กมากนี่ เขาก็ชอบหยิบต่างหู หยิบเครื่องแต่งตัวเรา มา ก็คิดเหมือนกัน แล้วโดยบุคลิกของตัวเองก็เป็นคนนิ่งๆ ก็ใจเสียเหมือนกัน กลัวว่าลูกจะถอดแม่มาเยอะ เพราะหน้าตารูปร่างเขาก็ไม่ใช่เด็กตัวใหญ่... (คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

คุณอุ๊และคุณพ่อคุณแม่ใช้ชีวิตกันมาด้วยความรักและผูกพัน เนื่องจากความที่เป็นลูกสาวคนเดียว คุณพ่อจึงพูดจากับคุณอุ๊ด้วยความอ่อนหวาน จนกระทั่งเป็นคุณตาก็ยังคงใช้ความอ่อนโยนในการเลี้ยงดูหลาน

...พี่ก็คุ้นใจนะที่ยังมีคุณตามาช่วยเลี้ยงหลาน อ้อ..เขายังมีแบบแผน แต่คุณตาก็อีก ติดที่คุยกับแม่ คือพ่อพี่เขาจะพูดคะ/ขา กับลูกตลอด ก็เอาคะ/ขา ไปพูดกับหลานอีก เราก็ไปบอกว่าคุณพ่อพูดแบบนี้ ลูกหนูเป็นผู้ชายนะ พ่อไปพูดคะ/ขา กับหลานตลอดเลย คุณพ่อติดที่พูดกับหนูหรอ พ่อก็จะบอก อ้อย..ไม่เป็นไรหรอหอก คือคนแก่เขาก็จะไม่เห็นเรื่องพวกกระเทย ตูดอะไรพวกนี้ ชีวิตเขาก็จะมีแค่ผู้หญิงผู้ชาย ชีวิตฉันเป็นพ่อเลี้ยงลูกสาวมาตลอด คือคุณแม่พี่เสียเร็ว ฉันก็พูดคะ/ขา กับลูก แล้วก็เอามาพูดกับหลาน... (คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

วิธีแรกที่คุณอุ๊เลือกทำคือการแอบดูครอบครัวที่สังคมนิยามว่า สมบูรณ์ คือมีทั้งพ่อและแม่ว่าเขามีวิธีเลี้ยงลูกอย่างไร

...จริงๆ แล้วชอบไปสังเกตครอบครัวคนอื่นเขาว่า บ้านที่เขา มีพ่อ เขาเลี้ยงลูก เขาเล่นกับลูกอย่างไร เขาสอนลูกชายเขาว่าอย่างไร... (คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

หลังจากลูกชายเข้าโรงเรียน และเริ่มโตมากพอที่จะเข้าใจ เรื่องที่สนทนาได้บ้างแล้ว คุณอุ๊ก็ใช้วิธีสอนลูก โดยวิธีชี้แจง พูดคุย

...พี่ก็จะบอกลูกนะว่า แม่ต้องฟังลูกนะ ลูกอย่าผิดๆ เพี้ยนๆ นะ ญาติๆ ก็คอยมองเรา มีบ้านเราบ้านเดียวที่หย่าร้าง บ้านอื่นๆ เขาไม่เป็นแบบนี้ แต่ก็บอกเขาว่าแม่ไม่คิดว่าการมีพ่อแล้วลูกจะไม่มีปัญหา มีเยอะแยะไป ที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันแล้วลูกเพี้ยน แต่เขาก็ไม่เคยตอบอะไรเราก็เออ...เขาจะคิดอะไรไหมเขาจะลุกขึ้นมาตะแบงใหม่เขาเออ...ให้มันเป็นไปรู้แล้วรู้รอดเลยหรือเปล่า...

(คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

จุดเริ่มต้นของความกังวล : ความสามารถของลูก...

ความกังวลของคุณผู้เริ่มต้น มาจากความสามารถเล็กๆ ของเด็กผู้ชายตัวน้อย ซึ่งผู้ศึกษาเองก็ทิ้ง โดยดูจากฝาบ้านที่เต็มไปด้วยรางวัล ใบประกาศ รวมถึงรูปถ่ายที่ติดเรียงรายอยู่รอบฝาบ้าน

...ลูกพี่เป็นเด็กชอบวาดรูป ชอบเต้น ชอบอะไรพวกนี้ เราก็งงใจเสีย อ๋อ..ทำไมชอบเต้นล่ะ อ้าว...เป็นเชียร์ลีดเดอร์ด้วย ก็แอบคิดแบบนั้นมาตลอดเลยว่ะ อ๋อ..เขาจะเป็นใหม่ก็พยายามสังเกตเขา แล้วเขาก็มีเพื่อนผู้หญิงเยอะ...

(คุณผู้สัมภาษณ์)

นอกจากความสามารถแล้ว บุคลิกหน้าตาของหนุ่มน้อยก็มักจะทำให้ถูกทักและหยอกเย้าจากพี่ป้าๆ อา เสมอว่าลูกชายมีหน้าตาจิ้มปากนิด จมูกน้อย เหมือนเด็กผู้หญิง

...ใครๆ ก็ชอบบอกว่าลูกพี่...หน้าเหมือนแม่เลย น่ารัก น่าเอ็นดู ๗ แล้วก็ชอบไปเปรียบเทียบว่าโตขึ้นจะเหมือนนักร้องดังคนหนึ่งไหม เราก็อีกแล้ว พอเห็นเราหน้าเสียก็ปลอบใจว่าแต่เหมือนก็ดีนะ รวยดี อะไรแบบนี้ คือพี่ก็คิดเรื่องนี้มาตลอดนะ ไม่ใช่ว่าพอมาคู่กันเรื่องนี้แล้วก็เอาเรื่องนี้มาพูด พี่รู้สึกมาก แล้วบางครั้งมันก็แสบ ๗ เวลามีคนมาถามว่า เออ..แล้วลูกเป็นตุ๊ดหรือเปล่าเนี่ยะ เราก็อธิบายว่าแบบนี้ อย่างมีเพื่อนบ้านสนิทกัน เขามีหลานสาวเอามาเล่นที่บ้าน กินนอน เราก็อธิบายว่าหลานกำลังจะรุ่นสาวแล้ว เวลานอนก็แยกมานอนข้างนอก เขาก็จะบอกไม่เป็นไรหรอก ลูกเรามันแท้ซะที่ไหน เราก็อธิบาย..เขาวัดจากอะไร เขาดูจากอะไร หรือว่าดูจากเด็กมันชอบงานศิลปะ ชอบทำงานศิลปะ ชอบวาดรูป ชอบเต้น ชอบอะไร แต่เขาก็ไม่ได้แต่งหญิงนะ... (คุณผู้สัมภาษณ์)

เมื่อเกิดความกังวลใจ คุณผู้จึงเริ่มสังเกตลูกชายอย่างจริงจัง ตั้งแต่การใช้ชีวิตในด้านต่างๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน

...ตั้งแต่เล็กๆ ตอนเย็นนี้พี่จะกลับบ้านหลังเขา แต่ตอนเช้านี้พี่จะต้องไปส่งลูกที่โรงเรียนอยู่แล้ว ก็จะมองว่าอยู่ตลอดเวลาลูกเป็นเหมือนเขาไหม ลูกเป็นไหม เดินตุ๊ดบิตหรือเปล่า ก็จะแอบดูค่ะ แล้วก็พยายามดูน้องๆ ที่เป็นนะที่เขาเรียนโรงเรียนชายล้วน เขาก็จะแก้มขาวๆ คิ้วโก่งๆ เราก็อธิบาย..ลูกเราไม่เป็นหรอก แบบปลอบใจตัวเอง แล้วระยะหนึ่งที่ผ่านมา เห็นเขาเริ่มเล่นคอมพิวเตอร์นะ เล่นเกมส์ พวกเกมส์ต่อสู้แบบผู้ชายเยอะๆ ก็ค่อยดีขึ้น แล้วเราก็นอนกับเขามาตลอด ก็คิดว่าคงไม่เป็นหรอก แบบปลอบใจตัวเอง แล้วอีกอย่างลูกชายก็เป็นเด็กพูดจาไม่เพราะ

พูดไม่มีหางเสียง "ไม่เคยมี"แม่ครับ" มีแต่"แม่" (เสียงดูๆ) เราก็อ...คงไม่ใช่มัง...
(คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

หลายครั้งที่พฤติกรรม ท่าทาง หรือการแสดงออกของลูกชาย ก็สร้างความกังวลใจให้กับคนเป็นแม่

...แต่เขาก็มีท่าทางที่มาให้เรากังวลเหมือนกันนะ อย่างบางที่เขาหยิบอะไร เขากรีดนิ้วความที่เขาชอบทำทำรังเกียจไฉน รังเกียจไฉน อย่างอ..ไฉนเปี้ยก ไฉน และ เราเห็นเขาจับอะไรด้วยปลายนิ้ว เล็บจิกเราก็อบคิดเหมือนกัน แต่ว่าเสื้อผ้าไม่บอก เราก็บอใจ แล้วการที่เขาชอบทำงานศิลปะเยอะ เราก็อเสียใจอยู่เหมือนกัน แต่มาถามทีหลังนะคะว่าทำไมหนูมีเพื่อนผู้หญิงมากกว่าเพื่อนผู้ชาย แล้วทำไมถึงคบคนนี้ๆ เขาก็บอกเพื่อนผู้ชายชอบเล่นแรงเขาเจ็บ เขาตัวเล็กเขาไม่ชอบให้ใครมาเตะ มาลื้อคคค มาลาก เสื้อก็ยับ เล่นกับผู้หญิงๆเล่นไม่แรง แล้วเราก็อเห็นเขาเวลานั่งเรียน เขาจูงเพื่อนผู้หญิงเราก็อ้อย...ใจเสียเหมือนกัน...

(คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

ทุกวันนี้ ลูกชายตัวน้อยของคุณอุ๊ กำลังจะกลายเป็นหนุ่มน้อย แม้งานในหน้าที่ของคุณอุ๊จะมีมากขึ้นไปตามตำแหน่ง แต่คุณอุ๊ก็ยังพยายามที่จะทำหน้าที่ของแม่อย่างไม่ลดละ ขณะที่ความกังวลในเรื่องนี้ก็ยังคงมีขึ้นในบางครั้งตามสถานการณ์

...ตอนหลังๆ ก็มีเรื่องอะไรให้คิดเยอะแยะไปหมด เราก็อาจจะลืมนๆไปบ้างแล้วจริงๆ ชีวิตเราเป็นคนทำงาน อยู่กับงาน ไม่ค่อยมีเวลาว่าง แล้วงานก็เป็นงานแบบที่ต้องทำอารมณ์ให้มันดีๆ จะไม่ค่อยเอาเรื่องนี้มาคิด แล้วอีกอย่างหนึ่งเราอยู่กับลูกตั้งแต่เล็กๆจนตอนนี้ ทานด้วยกัน นอนด้วยกัน เราใกล้ชิดเขามาก ถ้าเรารู้สึกว่าเขาผิดเพี้ยนขึ้นมาเนี่ยะ เราก็อจะพูดทันที อย่างเวลาเขาทำอะไรบนเวที ลูกแต่งหน้า เขียนคิ้ว หรืออะไรแบบนี้ แล้วก็กลับมาบ้านแบบนี้ เขาก็อยังไม่ล้างออก เราจะพยายามบอกเขาเลยว่าไม่เอา คิ้วโก่งน่าเกลียดล้างซะ แล้วตานี้อะไรมันล้างไม่ออกหรือลูก แมกัไม่มีเครื่องเช็ดเครื่องสำอางค์ น้ำอุ่นได้ไหม เขาก็อจะรู้ว่าแม่ไม่ชอบ พอเขาโตนิดนึงก็บอกเขาว่าแม่กลัวมากเลยนะ เพราะว่าพ่อเขาเคยบอกไว้ว่าแม่ชอบทำเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงเลี้ยงลูกให้ดีเถอะ ถ้าลูกผิดๆเพี้ยนๆ เขาเอาแม่ตายเลย ทีนี้พื้นฐานเขาก็ไม่ค่อยผูกพันกับพ่อมากเขาก็เลยอยากเป็นพวกแม่ ไม่ทำสิ่งที่พ่อสบประมาทให้กลายเป็นจริง...

(คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

สำหรับคุณอุ๊แล้วเชื่อว่าการเลี้ยงดูของแม่ถือว่่าเป็นสิ่งสำคัญ ที่อาจจะทำให้ลูกชาย กลายเป็นเด็กที่มีภาวะรักเพศเดียวกัน

...การเลี้ยงดูของแม่ที่คิดว่ามีส่วนนะ อย่างพี่เลี้ยงลูกคนเดียวก็ยิ่งเกร็งมาก เราก็พยายามทำให้ดีที่สุด เราก็คิดว่าคนรอบข้างก็คอยจ้องมองเราอยู่ ถ้าลูกเราผิดๆ หรือเพี้ยนไป คนก็จะยิ่งมองว่าเราเป็นแม่ที่ไม่ได้เรื่อง อะไรก็ว่าไป..."

(คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกันโดยส่วนตัวแล้ว คุณอุ๊คิดว่าโรงเรียนก็ถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลสำคัญ ต่อการใช้ชีวิตและเลือกวิถีทางเพศของเด็ก

...ส่วนตัวก็คิดว่าโรงเรียนน่าจะมีส่วนนะ เพราะว่าโรงเรียนชายเนี่ยะตั้งแต่จะเยอะมากกว่าโรงเรียนแบบสหศึกษา อันนี้เท่าที่มองนะ แล้วเขาก็เหมือนกับว่าเขาได้เข้าไปอยู่ในผู้ชายหละ แล้วฉันเป็นผู้หญิง เขาจะทำหลายๆเลยทั้งกิริยา วาจาหรือว่าการแต่งกาย เหมือนกับพยายามจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าตัวเองเป็นเพศตรงข้ามของเขาไปเลย แล้วก็ต้องตาต้องใจไปเลย น่ากลัวกว่าแต่ว่าก็มองเห็น แต่ที่โรงเรียนแบบสหศึกษาเหมือนกันเพื่อนลูกมันก็ยังคละๆ กัน ผู้หญิงผู้ชายคละกัน ลูกก็ไม่ได้จำ เข้าไปอยู่ในกลุ่มผู้หญิงทั้งหมดแล้วก็จำไปกับเขา ที่โตๆ เขาเรียกเพื่อนหญิงๆ...(คุณอุ๊, สัมภาษณ์)

บทวิเคราะห์

คุณอุ๊เป็นคุณแม่เลี้ยงลูกคนเดียวคนแรกที่ผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสกับมานั่งคิดถึงความแตกต่างระหว่าง การเป็นแม่เลี้ยงลูกคนเดียว และการเป็นแม่ที่มีพ่อช่วยเลี้ยงดูและคอยเป็นแบบอย่าง

ผู้ศึกษามีโอกาสได้สัมผัสกับลูกชายของคุณอุ๊เป็นระยะๆ ตั้งแต่ลูกชายของคุณอุ๊ยังเป็นเด็กชายตัวน้อยจนกลายเป็นเด็กชายชั้นประถม ผู้ศึกษารู้สึกได้ว่าลูกชายของคุณอุ๊เป็นเด็กชายตัวน้อยที่ช่างคิดและในบางเรื่องก็มีความคิดเป็นผู้ใหญ่เกินวัย การมีโอกาสได้พูดคุยทั้งกับคุณอุ๊และหลานชายตัวน้อยบ่อยๆ ทำให้ผู้ศึกษาตระหนักได้ว่าท่ามกลางความรักระหว่างแม่กับลูก ก็ยังมีความขัดแย้งทางความคิดระหว่างแม่กับลูกอยู่ในบางเรื่อง แม้จะไม่ใช่ว่าเรื่องใหญ่โตมากมายนัก แต่ผู้ศึกษาก็หวังว่า เมื่อเด็กชายตัวน้อยคนนี้เติบโตขึ้น จะตระหนักถึงความทู่แท้ และเข้าใจในความคิดของคุณแม่คนนี้

นอกจากนี้ การได้มีโอกาสใกล้ชิดทั้งกับคุณแม่และคุณลูกทำให้ผู้ศึกษา ได้เห็นถึงมุมมองของความคาดหวังทั้งจากผู้เป็นแม่และความต้องการของเด็กชายตัวน้อยผู้เป็นลูก คุณผู้ผู้เป็นแม่ที่คาดหวังให้ลูกชายของตัวเองเติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ที่แข็งแกร่ง บึกบึนอีกทั้งมีความเป็นชายสมชาย ทั้งนี้ส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการต้องการพิสูจน์ตัวของคุณผู้ว่าตัวเองจะสามารถทำหน้าที่ของแม่ได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดังเช่นคำพูดหนึ่งที่คุณผู้พูดกับผู้ศึกษาว่า"...พ่อเขาก็บอกเราว่า ถ้าจะเอาลูกมาเลี้ยง ก็ต้องเลี้ยงให้ดี อย่าให้เป็นตุ๊ด เป็นแต่ว..." คำพูดอันนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คุณผู้ต้องยึดมั่นกับความเป็นแม่อย่างแรงกล้า ความกังวลใจของคุณผู้ ในฐานะของการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวจึงทวีมากขึ้น อาจจะมากกว่าการเป็นแม่ที่มีพ่อของลูกช่วยดูแลและสนับสนุน เพราะในบางครั้ง แม้ว่าพ่อจะรับไม่ได้ แต่การได้อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ใกล้ชิดกัน ก็อาจจะทำให้พ่อสามารถเข้าใจได้มากขึ้น

วันนี้คุณผู้ยังคงเป็นคุณแม่ที่ทุ่มเทให้กับลูกชายมากมายเหมือนเดิม ขณะที่ลูกชายตัวน้อยก็เริ่มที่จะมีความคิดเป็นของตัวเอง แม้จะไม่แสดงท่าทางให้แม่เป็นกังวลมาก แต่ก็ยังคงมุ่งมั่นทำกิจกรรมที่ตัวเองรัก แต่การที่คุณผู้ได้มีโอกาสทำความรู้จักกับประเด็นเรื่องรักเพศเดียวกันทั้งจากหนังสือ บทความ รวมทั้งการพูดคุยของบรรดาชาวสตรีศึกษาทั้งหลาย ทำให้คุณผู้ในวันนี้เปิดใจที่จะยอมรับลูกชายมากขึ้น อีกทั้งส่วนหนึ่งความกดดันในเรื่องนี้ของคุณผู้ลดลงไปได้มาก เนื่องจากความเข้าใจจากคนรอบข้าง ทั้งจากเพื่อนบ้าน เพื่อนที่เรียนหนังสือด้วยกันมา เพื่อนจากที่ทำงานรวมทั้งอายุที่เติบโตขึ้น ทำให้การมองโลกของแม่เลี้ยงเดี่ยวคนนี้เข้าใจความเป็นไปได้ยิ่งขึ้น

แม่มีความสำคัญมาก ต่อการอบรมเลี้ยงดูลูกในครอบครัว ซึ่งแม่จะรับภาระงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน แต่ระหว่างพ่อกับแม่ ลูกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแม่มากกว่า ดังนั้นการเป็นแม่คนเดียวก็สามารถประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูลูกได้ แต่บทบาทพ่อก็เป็นสิ่งที่สำคัญของเด็กชายที่ต้องการเลียนแบบพฤติกรรมความเป็นชายจากพ่อ แต่เมื่อไม่มีพ่ออยู่ใกล้ก็ต้องอาศัยศึกษาพฤติกรรมจากคนรอบข้างในสังคมว่าความเป็นชายเป็นอย่างไรโดยได้รับคำแนะนำจากแม่ที่คอยดูแลอย่างใกล้ชิด และตามแนวความคิดสตรีนิยมกระแสหลักได้มองว่า แม่นั้นมีความหลากหลาย มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงความหมายไปตามบริบทต่าง ๆ อยู่เสมอ แต่ถึงกระนั้นก็ตามความเป็นแม่ คือฐานคิดสำคัญที่ช่วยให้หญิงได้แสดงออก ได้เรียนรู้ และได้สัมผัสกับพลังอำนาจของตัวเอง อันเป็นอำนาจที่ผู้หญิงสามารถนิยามตนสามารถให้คุณค่าและเคารพในตัวเองได้ และผู้หญิงได้มองเห็นพลังอำนาจของตนในฐานะแม่ที่มีฐานะเป็นผู้ให้เสมอมา

รายชื่อ 4 : คุณแฉั่ว (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

ถ้าจะพูดถึงความสนิทสนมแล้ว ต้องบอกว่าคุณแฉั่วเป็นคนที่ผู้ศึกษารู้จัก และคุ้นเคยด้วยน้อยที่สุดในบรรดาคุณแม่ทั้งหมดที่ผู้ศึกษาเลือกศึกษาเนื่องจากผู้ศึกษารู้จักคุณแฉั่วผ่านเพื่อนของเพื่อนอีกที แต่หลังจากสร้างความคุ้นเคยกับคุณแฉั่วมาระยะหนึ่ง คุณแฉั่วจึงพร้อมที่จะเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับลูกชายตัวน้อยที่สร้างความกังวลให้กับคุณแฉั่วเป็นอันมาก ด้วยท่าทีที่เป็นกันเอง ทำให้บรรยากาศในการพูดคุยเป็นไปอย่างราบรื่น ปัจจุบันคุณแฉั่วเป็นนายความในสำนักกฎหมายให้กับสำนักกฎหมายต่างประเทศที่เข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทย พร้อมๆ กับการเป็นคุณแม่ของลูกชาย ด้วยวัย 39 ปี คุณแฉั่วจึงเป็นคุณแม่ที่ทำงานนอกบ้านเต็มตัว

2. ครอบครัวคนเมือง : คุณแม่มือใหม่

หลังจากใช้ชีวิตคู่มา 3 ปี คุณแฉั่วจึงตัดสินใจตั้งท้องลูกคนแรก ด้วยเหตุผลที่ไม่ต่างจากครอบครัวอื่นๆ ว่าครอบครัวถ้าจะสมบูรณ์ต้องมีลูก

...ตอนแรกแฟนเพิ่งจะเรียนจบกลับมาอยู่เมืองไทยไง พอเราคิดว่าพร้อมแล้วก็เลยตัดสินใจว่าเรามาแต่งงานกันเถอะ ทีนี้ ด้วยความที่เราต่างคนต่างก็เพิ่งเริ่มต้นทำงาน แล้วก็กำลังสนุกกับงาน เขาก็เพิ่งจะกลับมาเริ่มต้นทำงาน เราก็กำลังกำลังสนุก ก็เลยคุยกันว่าเรามาใช้ชีวิตหลังแต่งงานแบบ 2 คนกันสักพักหนึ่งก่อนดีกว่า แฟนก็เห็นดีเห็นงามด้วยก็เลยอยู่กันมา 2 คนจนผ่านไป 3 ปี พ่อแม่ทั้งเขาทั้งเราก็เริ่มถามว่าเมื่อไหร่จะมีน้องสักที คือเจอก็ครั้งก็ถาม จนเราต้องกลับมาคุยกันว่าสงสัยต้องมีลูกแล้วหละ...(คุณแฉั่ว, สัมภาษณ์)

ลูกชายคนแรกของคุณแฉั่วลืมตาขึ้นมาดูโลก ท่ามกลางการประคบประหงมและดูแลเอาใจใส่จากทั้งบ้านคุณตาคุณยายและคุณปู่คุณย่า เนื่องจากเป็นหลานคนแรกของทั้ง 2 บ้าน

...ลูกชายเกิดมาแบบโชคดีมากเลย เพราะเป็นหลานคนแรก คุณตาคุณยาย คุณปู่คุณย่าก็แบ่งกันเอาไปช่วยดูตอนกลางวัน ช่วงที่เรา 2 คนต้องไปทำงาน อย่างวันจันทร์ถึงพุธคุณยายก็จะเอาไปเล่น พอวันพฤหัสบดีถึงเสาร์คุณย่าก็จะเอาไปช่วยเลี้ยง วันอาทิตย์พอกับแม่ก็แสดงฝีมือตามใจชอบ...(คุณแฉั่ว, สัมภาษณ์)

หลังจากนั้นอีก 2 ปี คุณแฉ้วก็มีลูกสาวตัวน้อยอีก 2 คน มาเป็นสมาชิกคนใหม่ของครอบครัว ด้วยความที่ครอบครัวคุณแฉ้วเป็นครอบครัวแบบคนเมืองสมัยใหม่ ที่ทั้งพ่อและแม่ต่างคนต่างต้องออกไปทำงาน นรรรมตาลูกๆ ของคุณแฉ้วจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับคุณย่าและคุณยาย

...พอลูกชายอายุ 2 ขวบพี่ก็มีลูกสาวอีก 2 คนต้องบอกว่าลูกสาวที่เกิดจากที่พี่ไปทำผสมเทียมเพื่อเลือกเพศนะ คือพี่อยากมีลูกแค่ผู้ชายคน ผู้หญิงคน ด้วยเหตุผลว่าทางบ้านแฟนพี่เขาจะมีลูกชายกันเยอะมาก พี่ก็กลัวว่าจะมีลูกเป็นผู้ชายอีกเลยตัดสินใจไปปรึกษาคุณหมอ คุณหมอก็เลยแนะนำให้ผสมข้างนอกแล้วฝังเข้าไป เราก็มาปรึกษากันในครอบครัว ก็ตัดสินใจทำ ที่นี้คุณหมอเขาฝังเผื่อๆ เอาไว้พอตอนไปตรวจคุณหมอบอกว่าเราตั้งครรภ์ลูก2คน คุณพ่อกับคุณแม่ตัดสินใจยังไง เราก็เอาสองก็สอง ก็เลยได้ลูกสาวมาอีก2คนเป็นแฝดกัน แล้วก็โชคดีที่บ้านพี่ทั้งคุณย่า คุณยายก็รักหลาน เราก็เลยสบายหน่อย แบ่งไปเลยวันนี้อยู่กับย่า วันนี้อยายเอาไปเลี้ยง แล้วพี่ก็จ้างพี่เลี้ยงมาช่วยด้วยนะ...(คุณแฉ้ว,สัมภาษณ์)

จุดเริ่มต้นของความกังวล: ลูกชายคนเดียวที่บ้าน

การที่ลูกชายกลายเป็นเด็กผู้ชายคนเดียวในบ้าน ยิ่งทำให้คุณแฉ้วพยายามที่จะดูแลและเอาใจใส่ลูกชายของตัวเองเป็นอย่างมาก เนื่องจากความกังวลใจว่า ลูกชายจะรู้สึกโดดเดี่ยวเวลาที่ต้องอยู่บ้าน

...ตอนสมัยเด็กๆ เราเคยอ่านหนังสือนอกเวลาเรื่องน้ำพุไง แล้วจำได้ว่ามีตอนหนึ่งที่เขาเขียนไดอารี่ว่าตัวเองเป็นลูกชายคนเดียว เวลาพี่น้องผู้หญิงเขาเล่นอะไรกันเขาลองเสียดูบ้าง ตัวเขาก็รู้สึกว่าจะกลายเป็นส่วนเกิน เราก็กลัวว่าโตขึ้นเขาจะมีความรู้สึกแบบนั้น เราก็เลยพยายามที่จะดูแลเอาใจใส่เขาให้มากขึ้นอีกหน่อย..
คุณแฉ้ว,สัมภาษณ์)

สำหรับเด็กชายวัย7ขวบคนเดียวที่บ้าน ทุกวันนี้แม้จะยังไม่มีการทำให้คุณแม่รู้สึกกังวลใจว่าเมื่อโตขึ้นมีแนวโน้มจะเป็นคนรักเพศเดียวกัน แต่คุณแม่ก็พยายามที่จะให้เวลาและเอาใจใส่รวมทั้งพยายามที่จะสอนอะไรที่เหมาะสมกับเพศของลูก

...เขาก็ไม่มีท่าทีอะไรแบบนั้นนะ เขาก็แอบสังเกตเขาบ้าง แต่ก็ไม่ได้จริงจังอะไร โชคดีที่พ่อหรือพวกน้ำๆ อ๊าๆ ก็เป็นเพื่อนเล่นอย่างดีเลย เขาก็ไปว่ายน้ำ ไปจับแมลง อะไรของเขาไป ยิ่งพอไปโรงเรียนเขาก็มีเพื่อน มีกิจกรรมอะไรของเขา บางทีก็กลับมาวิ่งมาเล่นแรงๆ กับน้องสาว เขาก็ต้องคอยปรามๆ บางทีเขาก็จะพยายามสอนเขาให้ถูกต้องตรงกับเพศ อย่างผู้ชายต้องพูดครับนะ ผู้หญิงต้องพูดคะ ประมาณนี้...(คุณแอม, สัมภาษณ์)

การเป็นคนรักเพศเดียวกันสำหรับคุณแอมแล้ว ไม่ใช่เรื่องใหญ่ แต่ถ้าหากเด็กคนนั้น กลายเป็นลูกชายของตัวเอง คำตอบที่ผู้ศึกษาได้รับก็ไม่ต่างไปจากแม่คนอื่นๆ คือ”แน่นอนว่าต้องรู้สึกกังวลใจอยู่แล้ว” (คุณแอม, สัมภาษณ์)

...แน่นอนสิ เราเป็นแม่ก็เลยต้องรู้สึกกังวลใจเป็นธรรมดา แต่ก็ไม่ถึงกับตื่นตระหนกนะ ที่กังวลเพราะว่าถึงแม้เราจะบอกว่าตอนนี้เราสามารถเลือกที่จะเป็นอะไรก็ได้ตามใจ แต่ก็ต้องอย่าลืมว่าพอเราไปเจอสังคมจริงๆ นี้ เราจะต้องเจอกับอะไรมากมายแล้วยิ่งถ้ามันเกิดขึ้นกับลูกชายเรา เราจะทำยังไงดีจะบอก จะสอน เขายังไงดีจะทำอย่างไรเพื่อให้เขาผ่านช่วงที่ยากที่สุดของชีวิตไปได้...

(คุณแอม, สัมภาษณ์)

สำหรับคุณแอมแล้ว หากวันใดวันหนึ่งเมื่อลูกชายกลายเป็นคนรักเพศเดียวกัน สิ่งเดียวที่คุณแอมในฐานะแม่หวังไว้ก็คือเขาจะสามารถผ่านพ้นช่วงที่ยากที่สุดของชีวิตเขาไปได้

แม่: หน้าที่ที่มาพร้อมความรับผิดชอบ

สำหรับคุณแอมแล้วความเป็นแม่ถือเป็นหน้าที่ใหญ่ที่จะต้องรับผิดชอบ ขณะเดียวกันคุณแอมก็ไม่คิดว่าการที่ลูกจะกลายเป็นคนรักเพศเดียวกันถือว่าเป็นความผิดของแม่

...ส่วนตัวคิดว่าผู้หญิงในฐานะแม่ก็อยากทำหน้าที่ให้ดีให้สมบูรณ์ที่สุด อย่างเวลาใครมาชม มาบอกว่าลูกเราน่ารักจัง เขาก็ต้องมีแอบยิ้ม แอบปลื้ม แอบภูมิใจแต่ส่วนหนึ่งก็คิดว่าในบางเรื่องก็ไม่ใช่ความผิดของแม่ซะทีเดียวนะอย่างจะมาบอกว่าแม่คนนี้เลี้ยงลูกไม่ดี ลูกกลายเป็นเด็กนิสัยเสีย อะไรแบบนี้ คือบางเรื่องก็ใช้ที่เด็กจะเลียนแบบเรา แต่บางเรื่องก็ไม่น่าจะใช้ซะ อย่างลูกจะเป็นรักเพศเดียวกันแบบนี้ ถ้าไม่ใช่ลูกเรา เขาก็คิดว่านี่คืออรสนิยม นี่คือความชอบ เรื่องส่วนตัวของเขา แต่พอเป็นลูกเรา เราจะไปบังคับเขาหรือ แล้วถ้าเขาไม่เชื่อเรา เราในฐานะแม่ก็ผิดหรือ... (คุณแอม, สัมภาษณ์)

พ่อซึ่งถือว่่าเป็นคนที่มีบทบาทสำคัญ ในการเลี้ยงดูไม่ต่างไปจากแม่ เพียงแต่ความคาดหวังที่สังคมมีให้กับบทบาทพ่ออาจจะไม่เท่ากับการเลี้ยงดูของแม่

...พ่อเขาก็ช่วยเลี้ยงลูกเยอะนะ แต่เขาชอบเล่นกับลูกสาวมากกว่า กับลูกชายเขาก็จะดุบ้าง คือพ่อเขาจะเล่นต่างกันนะกับลูกสาว ลูกชาย อย่างลูกชายเขาก็จะเข้ม คือจะดุมากกว่า เข้มงวดมากกว่า แต่เราก็กังไม่เคยคุยกันนะว่าเขาจะรับได้ไหม ถ้าลูกชายเป็นตุ๊ด เป็นเกย์ ส่วนตัวก็คิดว่าถ้าถึงวันนั้นก็คงต้องทำใจและยอมรับแล้วหละ เราก็กังคิดว่าให้เขาแค่เป็นคนดีก็พอแล้ว...(คุณแฉ่ว, สัมภาษณ์)

ในฐานะแม่คนหนึ่ง สิ่งที่คุณแฉ่วอยากฝากถึงแม่ที่กำลังกังวลใจกับเรื่องรักเพศเดียวกันของลูกตัวเองก็คือความเข้าใจ เปิดใจ และยอมรับให้ได้ มากกว่าจะใช้การบังคับ

...ถ้าจะให้แนะนำคงไม่กล้าให้หรอก แต่ถ้าเป็นตัวเองสิ่งที่จะทำเป็นอย่างแรกคือพยายามเปิดใจคุยกับลูก พยายามทำความเข้าใจเขา เขาอาจจะไม่เป็นอย่างที่เรที่ตั้งใจ แต่เราก็กังต้องพยายามที่จะไม่ไปทำให้เขารู้สึกว่าเรากัดดันเขา คือเขาอาจจะเป็เด็กดี เป็นคนดีเหมือนกับคนอื่น ๆ เพียงแต่เขาอาจจะมึบางเรื่องที่ขัดใจเรา อะไรประมาณนี้...(คุณแฉ่ว, สัมภาษณ์)

บทวิเคราะห์

ความเป็นครอบครัวชนชั้นกลางทำให้ความคิดของแม่อย่างคุณแฉ่วก็ไม่ต่างไปจากคุณแม่คนอื่น ๆ มากนัก โดยเฉพาะการจินตนาการในเรื่องเพศของลูกชาย ความกังวลใจว่าลูกชายจะมีวิถีทางเพศที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานในทางสังคม ซึ่งเราก็กังได้เห็นถึงความกลัวของคุณแม่ โดยเฉพาะความกลัวที่ว่า ลูกของตัวเองจะกลายเป็นคนมีปัญหาเมื่อโตขึ้นถ้าเลือกทางชีวิตแบบนี้หลายครั้งทีแม่จะมองดูเหมือนว่ายอมรับได้ หากลูกชายจะเลือกวิถีชีวิตในแบบที่ตัวเองต้องการ หากแต่ในความเป็นจริงแล้วเมื่อวันนั้นมาถึงจริงๆ คนเป็นแม่จะรับได้หรือไม่

ความกังวลใจของคนเป็นแม่ ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากคนที่อยู่รอบๆ ข้าง เมื่อสังคมได้สร้างบรรทัดฐานขึ้นมาชุดหนึ่งและจำกัดความว่านี่คือสิ่งที่ปกติและนี่คือสิ่งไม่ปกติ ดังนั้นการที่ใครคนใดคนหนึ่งเลือกเส้นทางที่ถูกมองว่าไม่ปกติจึงกลายเป็นปัญหาใหญ่ไปอย่างไม่รู้ตัว

นักสตรีนิยมหลายคน โดยเฉพาะนักสตรีนิยมแบบสุดโต่ง(Radical Feminism) มองว่าผู้หญิงทุกคนถูกกดขี่จากระบบนิยมชายหรือระบบแบบชายเป็นใหญ่ ระบบนิยมชายที่ว่านี้เป็นระบบที่ครอบงำผู้หญิงในทุกๆ ด้าน ในขณะที่เดียวกันก็เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ชาย ซึ่งต้นแบบของการกดขี่ผู้หญิงเริ่มต้นมาจากครอบครัว โดยเฉพาะการสร้างอุดมการณ์ให้ผู้หญิงยอมรับในความด้อย

กว่าของตัวเองเพื่อยอมรับการกดขี่ของผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเป็นเมียและการเป็นแม่ นอกจากนี้ นักสตรีนิยมแนวนี้ยังมองว่าระบบนิยมชายทำให้รักต่างเพศ (heterosexual) กลายเป็นบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงเรื่องเซ็กส์เข้ากับการสืบพันธุ์ เพื่อสนับสนุนอุดมการณ์ผิวเดียวเมียวเดียว ความเป็นแม่ ความเป็นเมีย ซึ่งทุกอย่างสอดคล้องและสนับสนุนกันอย่างเป็นระบบระบบนิยมชาย จึงเป็นระบบที่ทรงพลังด้วย เหตุนี้ นักสตรีนิยมหลายคน จึงได้ปฏิเสธระบบนี้ด้วยการปฏิเสธผู้ชาย เพราะเห็นว่าอุดมการณ์แบบรักต่างเพศนั้น เป็นอุดมการณ์แบบภาคบังคับ (Compulsory Heterosexuality)

รายชื่อ 5 : คุณเอ (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

ผู้ศึกษาพบกับคุณเอที่ต่างจังหวัดแห่งหนึ่ง เนื่องจากคุณเอเคยเป็นเพื่อนบ้านของผู้ศึกษามัธยมเด็ก ในวันนี้คุณเอเป็นคุณแม่ของลูกชาย 2 คน วัย 13 และ 7 ขวบ และลาออกจากงานมาทำหน้าที่แม่บ้านเต็มตัว เนื่องจากสามีของคุณเอรับราชการเป็นตำรวจซึ่งต้องย้ายไปประจำการอยู่ต่างจังหวัดในบางช่วง คุณเอจึงเลือกที่จะลาออกจากงาน เพื่อมาดูแลลูกชายทั้ง 2 คนอย่างเต็มตัว

คุณเอเล่าให้ผู้ศึกษาฟังว่าตัวเองแต่งงาน 2 ครั้ง ลูกชายคนโตเกิดจากการแต่งงานครั้งแรก หลังจากที่มีคนแรกเสียชีวิตคุณเอจึงได้แต่งงานครั้งที่ 2 และให้กำเนิดลูกชายเล็กถึงแม้ว่าลูกชายของคุณเอจะเป็นพี่น้องต่างพ่อ แต่คุณเอก็บอกว่า ชีวิตครอบครัวของตัวเองในปัจจุบันเป็นครอบครัวที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2. ประสบการณ์ชีวิตจริง : พันธุกรรมที่ไม่อยากให้ถ่ายทอดของลูกชายคนโต

ขณะที่ผู้ศึกษาถามถึงความกังวลใจของคุณเอที่มีต่อเรื่องนี้ คุณเอใช้เวลาคิดชั่วคราวก่อนตอบคำถามของผู้ศึกษาว่า ถ้าไม่มีใครมาถามหรือพูดถึงก็เฉยๆ แต่พอถามแล้วคิดก็ต้องตอบว่ารู้สึกกังวลใจ

...ปกติถ้าไม่ถาม ไม่คิดก็เฉยๆ ก็ไม่ค่อยได้คิดถึง คือเราก็คิดแต่เรื่องทั่วๆ ไปว่า ลูกจะเรียนอะไร จะต้องแบ่งเงินให้ลูกอย่างไร ลูกจะมีปัญญาเรียนถึงขั้นไหนอะไร

ไปเรื่อยๆ แต่พอมาถามปุ๊ป..คำตอบแรกที่คิดตามประสาแม่ก็ต้องตอบว่ากังวลซี (คุณเอ, สัมภาษณ์)

ความกังวลของคุณเอเกิดมาจากหลานชายซึ่งเป็นลูกของพี่สาวพ่อของลูกชายคนแรก ของคุณเอกำลังเติบโตเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีภาวะเป็นเด็กรักเพศเดียวกันแบบชัดเจน

...คนเด็กนี้เราไม่กังวลใจนะ ถ้าจะกังวลใจก็จะเป็นลูกชายคนโตมากกว่าเพราะว่า ทางครอบครัวของพ่อแท้ๆ ของเขานี้ พี่ชายลูกป่าเขาสองคนเลยนะ สองคนเนี่ยะ เป็นตุ๊ด แบบทาบปาก ทาหน้าเลยแหละ เราก็กลัวสิ แล้วลูกชายคนโตเรามันก็เป็น เด็กแบบนุ่มๆ นิ่มๆ ด้วยนะ...(คุณเอ, สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกันคุณเอก็ไม่ได้รู้สึกกังวลใจมากนัก เนื่องจากตอนนี้ลูกชายของคุณเอยัง ไม่มีกิริยาท่าทางหรือการแสดงออกที่จะมีแนวโน้มการเป็นเด็กรักเพศเดียวกัน

...ตอนนี้ลูกชาย 2 คนก็ยังไม่ค่อยมีท่าทางแบบนั้นนะ ถ้าจะห่วงก็ห่วงลูกชายคน โตมากกว่าอย่างที่บอก แต่ตอนนี้ก็อย่างที่บอกเขาก็ยังไม่มิต่างทางหรืออะไรให้เรา เห็น แต่เราก็คอยดูเขาบ้าง อย่างเวลาเขาไปโรงเรียนก็แอบดูว่าเขาคบกับใคร ชอบเล่นอะไร อ่านหนังสืออะไร ชอบเล่นเกมอะไร แต่เราก็คิดว่าเขายังเล็กเกิน กว่าที่เขาจะแสดงอะไรออกมาบ้าง...(คุณเอ, สัมภาษณ์)

คุณแม่ : ในเมืองเล็กๆ

หากแต่การอาศัยอยู่ในเมืองของจังหวัดเล็กๆ แน่แน่นอนว่าความรู้สึกกดดันย่อมต้องมี มากกว่าการอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ๆ อย่างกรุงเทพฯ

...การย้ายมาอยู่ต่างจังหวัดนี้ เราก็ต้องระวังมากเหมือนกันนะ คือสังคมมันจะเป็นสังคมเล็กๆ เวลาเกิดอะไรขึ้นคนก็จะรู้กันหมด อย่างสมมติลูกเราเป็นนะ คน ก็ต้องมาถามคือไม่ได้ว่าเขาหวังดีหรือไม่ดีนะ ไม่ได้ว่าแต่รู้ว่าเขาต้องมาถาม ต้อง พุดถึง คือก็คล้ายกับสังคมแบบนี้ที่พี่ คนนี้ก็น้อง คนนี้ก็เพื่อน คนนี้ก็ย่า ยาย อะไรว่าไป เราก็รู้สึกดีนะ แต่เรื่องนี้เราก็รู้สึกกลัวว่าเขาจะพูดยังไง มันจะต่างจาก สังคมเมืองใหญ่ๆ ที่ต่างคนต่างก็ไป...(คุณเอ, สัมภาษณ์)

ส่วนตัวแล้วคุณเอ ไม่ได้รู้สึกอะไรกับรักเพศเดียวกัน ด้วยเหตุผลว่าตอนนี้ในสังคม โลกของเรามีความเจริญก้าวหน้าไปมากแล้ว

...ส่วนตัวก็ไม่ได้รู้สึกว่า กลัวคนที่ เป็นรักเพศเดียวกันนะ รู้สึกเฉยๆ คือไม่ได้มี ทัศนคติที่ไม่ดีกับคนที่มีลักษณะนี้ รู้สึกเฉยๆ คือเราก็อ่านหนังสือ ดูทีวี อ่านข่าว

เราก็เห็นคนที่มีลักษณะแบบนี้เพิ่มมากขึ้น แล้วเขาก็ทำงาน ทำการ ทำอะไรต่อ
อะไรได้ดีเหมือนคนทั่วไป บางคนยังเห็นทำได้ดีกว่าคนอื่นๆ ด้วยซ้ำไป

(คุณเอ, สัมภาษณ์)

คุณเอเล่าถึงแนวทางในการเลี้ยงดูลูกชายทั้ง 2 คนเพื่อไม่ให้เสี่ยงต่อการภาวะรักเพศ
เดียวกันว่า

...จริงๆ เราก็เลี้ยงลูกตามธรรมชาตินะ ลูกชายเราก็เลี้ยงแบบเด็กผู้ชาย โชคดีที่เรา
อยู่ต่างจังหวัด แล้วก็จังหวัดที่เราเกิด ตายาย ลุง ป้า น้ำ อา เต็มไปหมด บ้าน
เราก็เลยกลายเป็นครอบครัวใหญ่ เพราะอยู่บ้านใกล้กัน เด็กก็หลายคน มีทั้งลูก
ของน้องชาย ลูกของน้องสาวแล้วก็ลูกของลูกพี่ลูกน้อง ญาติๆ กันอีก เต็มไปหมด
คือมีหลายครอบครัว ก็เลยมีหลานชาย หลานสาว เต็มไปหมด เราก็เห็นเด็กๆ
เขาเล่นด้วยกัน เพียงแต่ลูกชายคนโตเนี่ยะเหมือนกับโตที่สุด ตอนพวกน้องๆ เกิด
เขาก็โตพอสมควรแล้ว ก็เลยไม่ค่อยได้มาวิ่งเล่นกับน้องๆ เขาก็จะเล่นเกมส์ เล่น
คอมพิวเตอร์ คุยโทรศัพท์อะไรของเขาไปตามเรื่อง คือเราดูก็ว่าเป็นกิจกรรมปกติ
ของเด็กผู้ชาย เราก็เลยไม่ค่อยได้คิดถึงอะไรมาก...(คุณเอ, สัมภาษณ์)

สำหรับความคิดของคุณเอแล้ว การเลี้ยงดูของแม่ไม่น่าจะส่งผลให้เด็กมีภาวะรักเพศ
เดียวกัน เนื่องจากส่วนตัวแล้ว คุณเอคิดว่าภาวะรักเพศเดียวกัน น่าจะเกิดจากการเลียนแบบ
มากกว่า

...การเลี้ยงดูของแม่คิดว่าไม่น่าจะเกี่ยวกันหรอก เราก็คิดว่าส่วนหนึ่งน่าจะมาจาก
การเลียนแบบหรือตามกระแสแฟชั่นอะไรพวกนี้มากกว่า แล้วอย่างต่างจังหวัดที่
เห็นนะกว่าเด็กจะกลายเป็นกระเทย เป็นตุ๊ดอะไรนี้ ก็มักจะเป็นเด็กที่โตขึ้นมา
หน่อยแล้วอย่างเรียนมัธยมหรือไปเรียนที่อาชีวะ อะไรแล้ว..

(คุณเอ, สัมภาษณ์)

สิ่งที่คุณเอคิดว่าคนเป็นแม่ทุกคนจะสามารถทำได้ก็คือคำแนะนำ ชี้แนะ รวมถึงการ
ประเมินว่าลูกชายของตัวเองแนวโน้มเรื่องรักเพศเดียวกันจริงๆ หรือเกิดจากความต้องการที่จะ
เลียนแบบหรือตามกระแสแฟชั่นเท่านั้น เพื่อจะได้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงกับความต้องการ

...สิ่งที่คิดว่าจะทำให้ได้ในฐานะแม่ก็คือพยายามที่จะหาทางออกเพื่อช่วยเขา คอย
ตักเตือนอย่างถ้าเขาพยายามทำให้ตัวเองเป็นผู้หญิงมากเกินไป เราก็จะต้องคอย
ปรามๆ ว่าอย่าให้มากเกินไป พยายามที่จะอธิบายถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมา
เช่น ความลำบากที่เขาจะต้องเจอถ้าเขาเลือกที่จะใช้ชีวิตแบบนี้ ส่วนหนึ่งก็คิดว่า

บางทีในอนาคตพอเขาโตขึ้นเขาอาจจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ที่สำคัญคือเราก็พยายามคิดไปในทางที่ดี...(คุณเอ,สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน หากลูกชายของคุณเอมีภาวะของการเป็นรักเพศเดียวกันจริงๆ สิ่งที่คุณเอตั้งใจจะทำก็คือการให้ความเข้าใจ

...ถ้าลูกชายเป็นจริงๆ แน่แน่นอนเราเป็นแม่ เราก็ต้องรู้สึกกังวลใจเป็นธรรมดา แต่เราก็ต้องทำตัวเป็นแม่ที่ดี คือถ้าเขาจะเป็นจริงๆ เราก็คงจะไปห้าม บังคับหรือไปแก้ไขอะไรไม่ได้ คือเราก็เคยได้ยินข่าวขณะที่แม่บังคับไม่ให้ลูกเป็นกะเทยแล้วในที่สุดลูกก็ฆ่าตัวตาย เคยมีจริงๆ นะ ดังนั้นหน้าที่ของแม่ที่ทำได้ก็คือพยายามให้ความเข้าใจกับเขา...(คุณเอ,สัมภาษณ์)

บทสัมภาษณ์คนใกล้ชิด

เย็นวันที่ผู้ศึกษาผู้ศึกษาไปสัมภาษณ์คุณเอ ผู้ศึกษาได้มีโอกาสพบกับสามีของคุณเอ สิ่งแรกที่คุณเอรู้สึกคือถ้าหากคนในสังคมไม่ยึดติดกับคำว่า ใครเป็นลูกของใคร สังคมคงจะได้เด็กที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน สิ่งที่คุณเอซึ่งมีฐานะเป็นคุณพ่อของลูกชายได้บอกเล่ากับผู้ศึกษาทำให้ผู้ศึกษา รู้สึกว่าเป็นโชคดีของลูกชายคนโตของคุณเอที่มีคุณพ่อน่ารักและใจเย็น ซึ่งคุณพ่อของน้องได้เล่าถึงวิธีการช่วยเหลือคุณเอในการเลี้ยงดูว่า

...ตัวเองในฐานะพ่อก็จะช่วยในเรื่องหลักๆ อย่างไปส่งที่โรงเรียน เพราะเราต้องออกไปทำงานอยู่แล้ว เราก็พยายามช่วยแม่เขาดูแลเท่าที่จะทำได้ อย่างพาไปตลาด ไปเดินสวน ไปเล่นน้ำคลองด้วยกัน คือเราก็คิดว่าการที่จะทำให้เด็กคนหนึ่งสมบูรณ์เราก็ต้องช่วยกัน...

ขณะเดียวกัน เมื่อผู้ศึกษาถามว่ารู้สึกกังวลไหม ถ้าลูกชายหนุ่มน้อยคนนี้ได้ขึ้นแล้วกลายเป็นรักเพศเดียวกัน คำตอบแรกที่ได้รับคือยังไม่รู้เลย

...ถ้าเป็นเกย์หรือตุ๊ดหรืออะไรไม่รู้สิ ค่อยว่ากันอีกทีแต่คงไม่เป็นไรหรอก เราเลี้ยงเขามาตั้งแต่เล็กๆ ก็คงยังรักเขาแหละ แต่จะรับได้ไหมก็ต้องดูกันไป...

บทวิเคราะห์

หากจะพูดถึงประเด็นเรื่องสังคม แบบในเมืองและแบบนอกเมือง คุณเอถือว่าเป็นตัวอย่างของคุณแม่ ที่มีวิถีชีวิตแบบนอกเมืองได้อย่างชัดเจน สังเกตได้จากกราวให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“...ถ้าเกิดอะไรขึ้นคนก็จะมาถาม คนนั่นก็พี่ คนนี้ก็น้อง คนนี้ก็ญาติ...” ผู้ศึกษาไม่ได้หมายความว่าสังคมที่อยู่นอกเมืองไม่ดี เพียงแต่อยากสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในเมืองใหญ่และเมืองเล็ก สังคมในเมืองใหญ่แม้จะอบอุ่นน้อยกว่าแต่ในบางเรื่องที่ผิดไปจากวิถีชีวิตกลับเป็นเรื่องเราอาจจะไม่ถูกมอง ถูกวิจารณ์มากเท่ากับสังคมในต่างจังหวัด

นอกจากนี้ ชนชั้นถือเป็นส่วนสำคัญต่อการมองประเด็นนี้ ความรักของแม่ที่มีต่อลูก อาจจะเท่าเทียมกันในทุกชนชั้น หากแต่ในการมองและคาดหวังต่อลูกในแต่ละประเด็นอาจมีความแตกต่างกัน เช่น ผู้หญิงเป็นแม่ที่อยู่ในชนชั้นล่างอาจจะให้ความสำคัญกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าจะทุ่มเทเวลาไปกับความกังวลใจในการเลือกวิถีชีวิตของลูก แม้ในส่วนตัวก็มีความห่วงที่เท่าเทียมกัน

ดังนั้น การมองประเด็นเรื่องนี้จะจึงเป็นเรื่องที่เราต้องตระหนักถึงในหลายๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม ทัศนคติ การมองโลก ฯลฯ เพราะแม่แต่ละคนล้วนแต่มีความคิด และการตีความที่แตกต่างกัน แม่บางคนอาจจะทำให้ใจให้ยอมรับได้ไม่ยาก ขณะที่แม่บางคนก็ยากที่จะทำใจยอมรับ ทั้งนี้การจะทำให้ใจยอมรับหรือไม่ยอมรับ ล้วนแต่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ที่อยู่รอบๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นคนในสังคม เพื่อนบ้าน ไปจนถึงคนในบ้าน ฯลฯ

การอบรมขัดเกลาเด็กในครอบครัวให้มีบทบาทเพศที่เหมาะสม ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพครอบครัว และวิธีการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ และคนในครอบครัวเป็นสำคัญ พ่อแม่และคนในครอบครัวที่อยู่ใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์กับเด็ก และเป็นแบบอย่างทีหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งผลของการอบรมขัดเกลาในครอบครัว จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและบุคลิกภาพต่อบุคคลได้ ดังนั้น การอบรมขัดเกลาลูกสาวและลูกชายให้มีบทบาททางเพศที่เหมาะสม จึงเป็นเรื่องที่สถาบันครอบครัวต้องให้ความสำคัญ ซึ่งการอบรมขัดเกลาเด็กนั้น สังคมเมืองและสังคมต่างจังหวัดนั้น มีการอบรมขัดเกลาเด็กต่างกัน เพราะสังคมต่างจังหวัดนั้น จะมีสภาพแวดล้อมแบบมีญาติพี่น้องอยู่รวม ๆ กัน เด็กจึงอยู่ในความดูแลและเอาใจใส่จากญาติ ทั้งสองฝ่ายมากกว่าเด็กในชุมชนเมือง

รายชื่อ 6: คุณอ้อ (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

ผู้ศึกษานัดพบกับคุณอ้อที่ร้านกาแฟแถวที่ทำงานของคุณอ้อ คุณอ้อคุณแม่วัย 36 ปี เป็นคุณแม่ซึ่งอายุน้อยที่สุดตั้งแต่ผู้ศึกษาสัมภาษณ์มา คุณอ้อทำงานอยู่องค์กรพัฒนาเอกชนแห่ง

หนึ่งหรือที่คนทั่วไปเรียกว่าเอ็นจีโอ ประเด็นเรื่องรักเพศเดียวกันถือว่าเป็นประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคุณอ้อ จึงไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจถ้าบางคำตอบของคุณอ้อจะสะท้อนวิถีคิดของคนซึ่งทำงานในประเด็นนี้อยู่ไม่มากนัก

คุณอ้อในวันนี้เป็นคุณแม่ของลูกชายวัย 5 ขวบ เด็กชายตัวน้อยที่เติบโตขึ้นมาพร้อมๆ กับการรู้จักเรื่องเพศศึกษา ตั้งแต่ยังเป็นเด็กชายตัวน้อยๆ เนื่องจากทั้งคุณพ่อและคุณแม่ทำงานเป็นนักเคลื่อนไหวที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องเพศทั้งสองคน

...ลูกชายตอนนี้ก็ 5 ขวบแล้ว เพิ่งจะเข้าโรงเรียนประถมได้ 2 ปีกำลังชนเลย...

(คุณอ้อ, สัมภาษณ์)

2. ประสบการณ์ชีวิตจริง : แม่นักเคลื่อนไหว

การได้มีโอกาสเข้ามาทำงานในประเด็นรักเพศเดียวกัน รวมทั้งการได้มีโอกาสได้รู้จักกับคนรักเพศเดียวกันหลายคน ทำให้มุมมองของคุณอ้อต่อประเด็นนี้ไม่ได้เป็นไปในด้านลบแต่อย่างใด

...ถือว่าเป็นความโชคดีของเราที่ได้เข้ามาทำงานในประเด็นนี้ ทำให้เราได้รู้จักคนที่เป็นแบบนี้ คือเราเรียนรู้เรื่องนี้มาพอสมควร ทำให้มุมมองในเรื่องนี้หรือคนที่มีความรสนิยมแบบนี้เป็นเรื่องธรรมดา เฉยๆ คือเราก็สามารถพูดคุยกับเขาได้ ไม่ได้มีทัศนคติที่ไม่ดี ไม่ได้มีอคติอะไรเป็นพิเศษ รู้สึกเฉยๆ มองว่าเป็นเรื่องธรรมดาปกติ ทั่วไป...(คุณอ้อ, สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน แม้ส่วนตัวจะมองว่าประเด็นนี้เป็นเรื่องธรรมดา แต่ในฐานะแม่ของลูกชายเรื่องนี้ก็ยังสร้างความกังวลใจอยู่บ้าง

...ถ้าถามในฐานะแม่ก็กังวลบ้างนะ แต่ไม่มาก คือถ้าเขาจะเป็นก็โอเค กังวลในส่วนที่ว่าเขาจะอยู่ในสังคมได้ไหม เขาจะเข้มแข็งพอไหม คือเราไม่เป็นไร เราเข้มแข็งเราอยู่ได้ แต่เขายังเด็ก เขาจะเป็นยังไง จะอยู่ยังไง...

(คุณอ้อ, สัมภาษณ์)

การเลี้ยงดูลูกชายของคุณแม่นักเคลื่อนไหวคนนี้ อาจจะมีแตกต่าง จากคุณแม่คนอื่น ๆ บ้างตรงที่

...ที่ผ่านมา เราเลี้ยงลูกแบบไม่บอกเพศ จริงๆ จะไม่บอกว่าคนนี้เป็นผู้หญิง คนนี้เป็นผู้ชาย คนนี้เป็นกระเทย คือเราเลี้ยงทั่วๆ ไป แม้กระทั่งตอนที่เขาเริ่มไป

โรงเรียน ครูก็ถามว่าคนนี้เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เขายังไม่รู้เลย เพราะว่าเราก็ไม่
อยากระบุเพศให้เขา คือเราก็เลี้ยงแบบทั่วๆไป...(คุณอ้อ,สัมภาษณ์)

การเลี้ยงลูกแบบไม่ระบุเพศนี้ ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากประสบการณ์ในการทำงานใน
ประเด็นนี้

...ส่วนหนึ่งคิดว่ามาจากการที่เราทำงานทางด้านนี้ เราก็ได้ฟังได้เห็นได้อ่านอะไร
มาทำให้เรามีแนวคิดต่างไปจากคนทั่วๆ ไปที่บอกว่าคนต้องมี 2 เพศนะที่เราไม่
ระบุเพศในการสอนเขาเพราะเราคิดเองว่าถ้าเขาไปเจอเพศอื่นๆ เขาจะงง เราก็
เลยไม่พยายามแบ่งแยก...(คุณอ้อ,สัมภาษณ์)

นอกเหนือไปจากการเลี้ยงดูแบบไม่ระบุเพศแล้ว การเลือกของเล่นเพื่อให้ตรงกับเพศก็
ไม่ใช่วิธีการเลี้ยงลูกของคุณแม่นักเคลื่อนไหวคนนี้

...วิธีการเลี้ยงเราก็ไม่ได้ว่าลูกต้องเล่นลูกบอล เล่นอะไร คือเราให้เขาเลือกของเขา
เองเลย บางทีเราก็มีแอบยึดเยียดเอาตุ๊กตาให้เล่นบ้างเพื่อให้เขามีความอ่อนโยน
คือของเล่นบางอย่างเราให้เขาเล่น เพราะเราอยากสอนให้เขามีความอ่อนโยน
ไม่ได้เกี่ยวกับความเป็นหญิงความเป็นชาย...(คุณอ้อ,สัมภาษณ์)

พ่อซึ่งถือเป็นถือว่าเป็นต้นแบบที่มีความสำคัญต่อลูก แม้ผู้เป็นพ่อจะมีความกังวลใจ
แต่การพยายามพูดคุย ก็ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจขึ้นในครอบครัว

...คิดว่าพ่อเขาจะกังวลมากกว่าเรานะ แต่พ่อเขาก็ไม่มีมานั่งสอนนะว่าลูกชาย
ต้องเป็นอย่างนี้ ที่บ้านไม่มี แล้วเราก็คุยกัน ว่าห้ามแบ่งแยกนะ อย่างของเล่น
เสื้อผ้า เราก็คุยกันเลยว่าไม่ต้องมาห้ามว่าลูกชายห้ามใส่เสื้อชมพู ห้ามเล่นตุ๊กตา
อะไรแบบนี้...(คุณอ้อ,สัมภาษณ์)

โดยส่วนตัวของคุณอ้อเองแล้ว ไม่เคยคิดว่าการที่ลูกจะเป็นคนรักเพศเดียวกัน การเลี้ยง
ดูของแม่จะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ลูกเลือกที่จะเป็น

..ถ้าลูกกลายเป็นคนรักเพศเดียวกัน ไม่เกี่ยวกับแม่หรือพ่อ ถ้าเขาจะเป็นเขาก็เป็น
ของเขาเอง ต่อให้เลี้ยงดีแค่ไหน เลี้ยงให้เป็นผู้ชายยังไง ถ้าจะเป็นเขาก็จะเป็น ไม่
เกี่ยวกับแม่...(คุณอ้อ,สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน ถ้าวันหนึ่งลูกชายของตัวเอง เป็นคนรักเพศเดียวกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ
การอบรมสั่งสอนให้เหมาะสมกับสิ่งที่เขาเลือกจะเป็น

...ถ้าลูกเป็นความรู้สึกแรกคงตื่นเต้น ว่าอ้อ..เป็น ตื่นเต้นว่าเขาเป็น ตื่นเต้นว่าเขา
จะต้องสอนเขาอีกอย่างเลย กังวลว่าเขาจะอยู่ในสังคมยังไง เราอยากให้เขาอยู่ใน

สังคมได้โดยไม่รู้สึกว่าเป็นปมด้อย เพราะว่าอย่างสังคมบ้านเรา ถึงแม้จะบอกว่ายอมรับแต่มันก็ไม่ใช่ทั้งหมด...(คุณอ้อ, สัมภาษณ์)

ขณะที่ในส่วนของโรงเรียนคุณอ้อ ไม่คิดว่าโรงเรียนจะมีส่วนในการผลักดันให้เด็กกลายเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย หากแต่โรงเรียนกลายเป็นสถานที่สำหรับ

...โรงเรียนคิดว่าไม่มีส่วนหรอก ไม่มีส่วนที่จะให้เป็นผู้หญิง เป็นผู้ชาย เป็นกระเทย หรืออะไร แต่โรงเรียนจะมีส่วนที่ว่า คือกดทับ เหมือนกับบีบบังคับกดดันให้เด็กเป็นเพศนี้ เพศนั้น โดยเฉพาะซึ่งอาจจะทำให้การอยู่ร่วมกันลำบาก แล้วก็อึดอัด แต่ถ้าลูกเป็นส่วนตัวก็ไม่เคยคิดนะว่า ลูกจะต้องย้ายลูกไปเรียนโรงเรียนชายล้วนไม่เคยเลย ไม่คิด...(คุณอ้อ, สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน ญาติพี่น้องก็ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดู เนื่องจากการตัดสินใจหลักๆ ในเรื่องของลูกเป็นหน้าที่ของแม่

...ที่บ้านต้องบอกว่าเราตัดสินใจเองคนเดียว คุณปู่ย่าตายายไม่ได้มีอิทธิพลกับเรา ส่วนใหญ่การเลี้ยงลูกเป็นการตัดสินใจของเราเป็นหลัก พ่อเขาก็ค่อนข้างเชื่อเรา เราจะเป็นผู้นำในเรื่องการเลี้ยงลูกมากกว่า อย่างที่บอกเราไม่ได้กังวลว่าเขาจะเป็นเพศอะไร แต่กังวลว่าเขาจะมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ไหม จะเอาตัวรอดได้ไหม สำคัญว่าเขาจะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ไหม แล้วก็ไม่มีปมในชีวิต ให้มีภูมิคุ้มกัน ในตัวเอง ให้เยอะที่สุด แค่นั้น...(คุณอ้อ, สัมภาษณ์)

สำหรับข้อเสนอแนะของคุณอ้อที่มีต่อแม่ที่ลูกชายวัยประถมที่มีแนวโน้มจะเป็นคนรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะในฐานะคนทำงานประเด็นนี้ สิ่งที่คุณอ้ออยากฝากไว้คือ

...คิดว่าทั่วไปนะทุกคนรักลูก ถ้าลูกจะเป็นอะไรก็เลี้ยงเขา เขาจะเป็นอะไรก็ตามเราก็เลี้ยงเขาให้เต็มที่ของเราก็พอแล้วละ เราทำตัวให้เป็นเหมือนเพื่อนของเขา มากกว่า แล้วก็ขอให้เขาอยู่ได้ในสังคมโดยที่ไม่มีปมด้อย คือให้เขาคิดเยอะๆ ... (คุณอ้อ, สัมภาษณ์)

ดังนั้นเหนือสิ่งอื่นใด ปัญหาในเรื่องเพศหรือความเป็นรักเพศเดียวกัน ยังเป็นเรื่องที่น่ากังวลน้อยกว่าการเป็นคนดี รวมทั้งการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข

...จริงๆ เรื่องเพศไม่เกี่ยว คือคิดว่าในปัจจุบันเรามีเรื่องให้กังวลกับลูกมากกว่าการเป็นรักเพศเดียวกันนะ ว่าลูกจะเรียนอะไร โตขึ้นจะเป็นยังไง เราจะเลี้ยงเขาได้ขนาดไหน ซึ่งบางเรื่องเนี่ยะเพศไม่เกี่ยวเลยนะ อย่างเรื่องว่าเขาจะเป็นคนดีไหม เขาจะอยู่ร่วมกับเพื่อนคนอื่นไหม เขาจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ไหม เรียนหนังสือจะเอาตัวรอดหรือเปล่า มากกว่า...(คุณอ้อ, สัมภาษณ์)

บทวิเคราะห์

ความกังวลใจของแม่ต่อการที่ลูกเป็นเด็กที่รักเพศเดียวกันนี้ ส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับ การทำความเข้าใจประเด็นนี้ของผู้เป็นแม่ มีแม่หลายคนแม่หลายๆจะกังวลใจแต่ก็ยอมรับเรื่องนี้ได้ อย่างสบายๆ ไม่ลำบากมากนัก ส่วนหนึ่งอาจเกิดมาจากการฝึกฝน ความเคยชิน รวมถึงการได้ เห็นและรับรู้ถึงปัญหาของคนที่เลือกจะมีวิถีชีวิตแบบนี้

คุณแม่อย่างคุณอ้อ ส่วนหนึ่งอาจจะเพราะทำงานใกล้ชิดกับคนที่เลือกวิถีชีวิตแบบนี้ใน ขณะที่ผู้ศึกษาสัมภาษณ์จึงได้เห็นท่าทีที่ผ่อนคลายและกระบวนแบบสบายๆของคุณอ้อ โดยเฉพาะ เมื่อผู้ศึกษาถามว่า ถ้าลูกชายของคุณอ้อเลือกที่จะใช้วิถีชีวิตแบบรักเพศเดียวกัน คุณอ้อหัวเราะก่อน จะตอบด้วยสีหน้าจริงจังว่า"...ถ้ารู้ครั้งแรกๆ คงตื่นเต้นว่าเขาเป็นนะ แล้วก็คงหาวิธีว่าจะสอนเขา อย่างไร..."

ดังนั้น สำหรับคุณอ้อแล้วการทำความเข้าใจต่อประเด็นนี้ของคนที่เป็นแม่จึงถือว่าเป็น เรื่องสำคัญ เพราะการที่ลูกจะเลือกวิถีชีวิตแบบรักเพศเดียวกัน ไม่ได้หมายความว่า การเป็นคนดี หรือไม่ดี หากแต่หมายถึงการเลือกธรรมเนียมในการใช้ชีวิตอย่างหนึ่งของคน

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแม่จะดูเหมือนว่าพ่อแม่ในปัจจุบันยอมรับประเด็นเรื่อง ความหลากหลายทางเพศได้มากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ถ้าหากพิจารณาดูให้ดีจะเห็นว่า การที่พ่อแม่จะ ทำใจให้ยอมรับประเด็นนี้ได้ไม่ใช่เรื่องง่ายนัก เพราะในความเป็นจริงพ่อแม่ โดยเฉพาะคนเป็นแม่ อาจจะพยายามหาวิธีที่หลากหลาย เพื่อให้ลูกชายของพวกเขากลับมาใช้ชีวิตตรงกับเพศสรีระของ ตัวเอง

สำหรับแนวคิดสตรีนิยมแล้วความเป็นชาย ความเป็นหญิงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจาก สังคมและวัฒนธรรม หลายครั้งที่นักสตรีนิยมตั้งข้อสังเกตว่าทำไมบนโลกใบนี้ถึงมีคนแค่ 2 เพศ คือชายและหญิง ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว มีคนที่มีเพศแบบกำกวมให้เราเห็นเสมอ หากแต่บรรทัด ฐานทางเพศที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติหรือเชื่อว่า"เป็นธรรมชาติ" คือหญิงและชาย อีกทั้งคนที่มี เพศสรีระเป็นผู้ชาย ก็ต้องแสดงออกซึ่งความเป็นชาย ขณะที่คนที่มีเพศสรีระเป็นผู้หญิงก็ต้อง แสดงออกถึงความเป็นหญิง และโยงไปถึงว่าทั้ง 2 เพศนี้ต้องปรารถนาในกันและกัน หากผิดเพี้ยน ไปจากนี้ถือว่าผิดปกติ

ดังนั้นหากเราพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าสถาบันทางสังคมต่างๆ ทั้งรัฐ กฎหมาย ศาสนา ค่านิยมในสังคม ล้วนแต่พยายามที่จะดำรงการแบ่งเพศแบบคู่ขั้วตรงข้าม(dichotomy gender system)แบบหญิงชายนี้ไว้ด้วยการเรียกร้องให้ผู้หญิงต้องเป็นผู้หญิงผู้ชายต้องเป็นผู้ชายตัวจริง

ตลอดเวลา ซึ่งการเรียกร้องแบบนี้แสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงของระบบคู่ชีวิตตรงข้ามหญิงชายที่สถาบันทางสังคมต่างๆพยายามที่จะรักษาไว้

รายชื่อ 7: คุณเอี้ยง (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

ม้านั่งริมรั้วของโรงเรียนประถมชายล้วนแห่งหนึ่งเป็นสถานที่พูดคุยระหว่างผู้ศึกษาและคุณเอี้ยง คุณแม่วัย 40 ปี ซึ่งเป็นสุดยอดคุณแม่คนนี้ คุณเอี้ยงมีลูกชายเพียงคนเดียววัย 10 ขวบ ที่มีลักษณะการแสดงออกอย่างชัดเจนว่าเป็นเด็กที่รักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะยิ่งโตขึ้นก็ยิ่งเห็นมีลักษณะชัดเจน ปัจจุบันคุณเอี้ยงเป็นคุณแม่ที่ลาออกจากการประจำ มาทำหน้าที่แม่บ้านแบบเต็มตัว คุณแม่เอี้ยงเจ้าของนิยาม “เป็นอะไรก็ได้ แต่ต้องทำให้ดีที่สุด”

2. สุดยอดคุณแม่ : ทุกคนมีสิทธิเลือกทางชีวิต

เนื่องจากลูกชายของคุณเอี้ยง เป็นเด็กชายที่มีลักษณะการแสดงออกอย่างชัดเจนว่าเป็นเด็กที่มีลักษณะเบี่ยงเบนทางเพศ โดยเฉพาะการแสดงออกว่าชอบเด็กที่เป็นเพศเดียวกัน ซึ่งการแสดงออกแบบนั้นทำให้ที่ผ่านมาคุณเอี้ยงมีความกังวลใจ จนถึงขั้นเคยแอบร้องไห้มาแล้ว

...ตอนที่เรารู้แรกๆเลยนะ ความรู้สึกแสบแรกที่เข้ามาก็ตกใจเครียดกังวล สารพัดเลย ใหม่ๆ ก็มีนะที่แบบแอบร้องไห้ สงสารลูก สงสารตัวเอง กลัวค่านินทาของคนรอบข้าง คิดไปสารพัดหมด ต่อมาก็พยายามมากๆเลยที่จะทำใจ แต่ก็ต้องใช้เวลามากเลยนะ บางทีไปกินข้าวกับเพื่อนๆ แล้วทุกคนก็เอากลูไป ลูกของเพื่อนๆ ก็ชอบมาเลียนแบบลูกเรา คือเขายังเด็ก เขาก็ยังไม่คิดอะไร แต่เราก็อายนะ แต่ก็พยายามทำหน้าที่ตาเฉยๆ เข้าไว้...(คุณเอี้ยง, สัมภาษณ์)

สิ่งที่คุณเอี้ยงเล่าให้ผู้ศึกษาฟังถึงกริยาของลูกชายตัวน้อยในการแสดงออกถึงอาการรักเพศเดียวกันหากเป็นการพูดคุยธรรมดา คงทำให้ผู้ศึกษาอดยิ้มด้วยความเอ็นดูไม่ได้

...ลูกพี่เขาก็มีอะไรแสดงมาเรื่อยๆ ตั้งแต่เล็กๆ คือ เล็กกว่านี้ก็มาบอกเราว่าแม่หนูอยากแต่งงานเราก็เข้าไปอะไร แต่งงานพอเขาบอกว่าจะแต่งกับใคร เราก็หงายตังเลย คือเป็นเด็กผู้ชายข้างบ้าน เราก็ทำเฉยๆ เขาก็พูดซ้ำๆอยู่หลายวันจนพอเขา

ต้องแอบมาถามเราอย่างไรก็ต่างจังหวัดก็หนูจะซื้อแหวนไปฝากพี่อะไรแบบนี้
เราก็อึ้ง..อะไรหรือเปล่า...(คุณเอี้ยง,สัมภาษณ์)

แม่ลึกลับ ในใจทุกวันนี้คุณเอี้ยงจะยังคงมีความรู้สึกกังวลใจ แต่ด้วยหน้าที่ความเป็นแม่
สำหรับลูกแล้ว คุณเอี้ยงจึงให้ความสำคัญกับการพยายามทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างทั้งตัวเอง
สามีและลูก รวมทั้งพยายามเป็นทั้งที่ฟังและที่ปรึกษาให้กับลูกชายตัวน้อย เมื่อรู้แน่ชัดแล้วว่าลูก
ชายของตัวเองมีแนวโน้มจะเป็นเด็กที่มีภาวะรักเพศเดียวกันแน่นอน

...เราก็ตกลงใจแล้วว่า อย่างเวลาไปโรงเรียน เวลาเขากลับมาบ้านเขาก็จะมาเล่า
ให้ฟังว่าเพื่อน ๆ ไม่ยอมเล่นด้วยบ้าง ล้อเลียนบ้าง เราก็คิดในใจว่าเออ..เราจะทำ
อย่างไรดีนะ... (คุณเอี้ยง,สัมภาษณ์)

ดังนั้น วิธีการแรกที่คุณเอี้ยงเลือกที่จะทำก็คือการพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจกับลูก ด้วย
การสั่งสอนให้เป็นเด็กที่ตั้งใจเรียน ไม่แสดงอาการก้าวร้าว เมื่อโดนล้อเลียน หรือถูกทำท่ารังเกียจ
ขณะเดียวกันก็พยายามที่จะให้เวลาและความเข้าใจกับลูก เพราะคิดว่าในช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อ
แบบนี้แม่คือคนที่มีความสำคัญต่อลูก ทั้งทางด้าน การให้การปรึกษา กำลังใจ

...ตอนนี้เขาก็โตระดับหนึ่งนะ เราก็มั่นใจแล้วว่าเขาชอบอยาก จะเป็นผู้หญิง
คือคนที่อยากเป็นผู้หญิงจะดูง่ายกว่านะ ที่โรงเรียนเขาก็มีเพื่อน ๆ หลายคนเลย
ที่แสดงออกแบบนี้ แต่เราก้ยังไม่เคยไปคุยกับพวกแม่ ๆ ของเขา นะ พี่ก็มีแอบถาม
ลูกแบบชวนคุยนะว่าวันนี้เป็นยังไง เล่นอะไร พอขึ้นรถก็ถามอะไรไปแบบแอบขอ
ข้อมูลไป เราก้เห็นว่าเออ..เพื่อนเขาก็แกล้งนะ บางคนก็กลัว ก็เลยได้คิดว่าเราเป็น
แม่ ถึงเวลาที่เรารู้สึกขึ้นมาทำหน้าที่แม่แล้วละ ก็คือการคอยให้คำปรึกษาและ
ให้กำลังใจเขาไม่ให้เขารู้สึกโดดเดี่ยวหรือว่าเหว...(คุณเอี้ยง,สัมภาษณ์)

ส่วนตัวเราก้พยายามคิดว่าเอาน่าทุกคนมีสิทธิที่เลือกกว่าตัวเอง อยากเป็นอะไรก็แค่
ถ้าเลือกแล้วก้ต้องพยายามทำให้ดีที่สุด

...เราก้พยายามที่จะสอนลูกชายนะ แต่สำหรับเราก้คิดว่า เขายังเด็กเกินกว่าจะ
เข้าใจได้ทั้งหมด สิ่งที่ทำได้ก้คือพยายามให้ความใกล้ชิดเขามากขึ้น เพื่อไม่ให้เขา
รู้สึกไม่ดีทั้งกับตัวเองและคนรอบข้าง สมัยก่อนเราก้คิดว่าเออ..นี่คือเวรกรรมของ
เขา เขาถึงเป็นแบบนี้ แต่ตอนนี้เราก้คิดว่าให้เขาได้เลือกได้เป็นในสิ่งที่เขาอยาก
เป็นเถอะ ซึ่งหน้าที่ต่อไปของเราก้คือทำอย่างไรที่จะช่วยส่งเสริมให้เขาไปได้ไกล
และดีที่สุดกับทางที่เขาเลือก...(คุณเอี้ยง,สัมภาษณ์)

สิ่งหนึ่งที่ทำให้คุณเอี้ยงหันกลับมาให้ความสนใจกับลูกชายตัวน้อยคนนี้น่ามากขึ้น ก็มีสาเหตุเนื่องมาจากความกังวลใจว่า ลูกชายของตัวเองจะมีปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นจากการมีภาวะรักเพศเดียวกัน

...พอเห็นคนมาทำท่าทำทางว่ากลัวลูกเรา เราก็คิดเออ...อะไรจะไม่ใช้โรคติดต่อซะหน่อย ทำเป็นกลัว แล้วเราก็เห็นเด็กโตๆ ในโรงเรียนที่เป็นเขาก็จะมีกลุ่มเฉพาะของเขาคือเป็นกลุ่มเอกลักษณะอะไรประมาณนี้ เราก็มาๆ ได้คิดว่าเราคนเป็นแม่ถึงเวลาต้องทำอะไรแล้วละ ไม่ต้องมาป้องกันแล้ว คงไม่ได้แล้ว ทำอย่างไร จะมีวิธีไหนให้เขาโตมาแบบคนคุณภาพ ถ้าไม่อย่างนั้นเขาจะต้องมีปัญหาอื่นๆตามมาอีกแน่นอน... (คุณเอี้ยง, สัมภาษณ์)

ปัจจุบันคุณเอี้ยงยังคงมีความกังวลใจ แม้จะทำใจยอมรับได้มากกว่าแต่ก่อนเนื่องจากในความคิดของคุณเอี้ยงแล้ว ไม่ว่าจะลูกจะเป็นอย่างไรแต่ลูกก็จะเป็นลูกของแม่ตลอดไป

...ถามว่า ทุกวันนี้ยอมรับได้ไหม ก็ยังพยายามทำใจนะ แต่ก็ดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมากๆ เลย เพราะว่าสงสารลูก คือการที่ลูกเป็นแบบนี้ เราก็ไม่ได้ชอบแต่เราก็รักลูกเรา แล้วในฐานะที่เป็นแม่ ก็พยายามอย่างมากๆ เลยนะ เราก็อยากให้เขาค้นพบตัวเองว่าเขาอยากเป็นอะไร อยากทำอะไร คือมันก็มีหลายอาชีพนะที่คิดว่าลูกเราคงเข้าไปทำตรงนั้นไม่ได้ แต่ก็อยากให้เขาได้ทำงานที่เขาชอบ ที่เขารัก เพื่อที่เขาโตขึ้นเขาจะได้ดูแลตัวเองได้ แล้วเขาก็จะได้รับการยอมรับจากสังคมที่เขาต้องเข้าไปอยู่... (คุณเอี้ยง, สัมภาษณ์)

สำหรับคุณเอี้ยงแล้ว เห็นว่าการเลี้ยงดูของแม่ ไม่น่าจะมีส่วนที่จะทำให้ลูกชายของตัวเองกลายเป็นเด็กที่มีภาวะรักเพศเดียวกัน

...พี่ไม่คิดนะว่าการเลี้ยงดูของแม่ หรือของครอบครัวจะมีส่วน ทำให้ลูกมีภาวะแบบนี้ พี่คิดว่ามันน่าจะมาจากข้างในตัวเขาเอง มาจากฮอร์โมนต์ มาจากความผิดปกติของฮอร์โมนต์อะไรมากกว่า อย่างมาโทษแม่เลย อย่างพี่ตอนเขาเกิดพอรู้ว่า เป็นลูกชาย พี่ก็ประโคมแต่การตุ๋นเด็กผู้ชายเต็มห้องไปหมด เขาก็เออ...ออ... ตอนเขายังเล็กมากๆ อะ เราก็อึ้ง..ลูกชายคงชอบการตุ๋นตัวนี้ ที่นี้เสื้อ ผ้าปูที่นอนก็ไอ้ตัวนี้หมด แล้วจะว่ามาจากการเลี้ยงดูของเราได้ยังไง อย่างพี่ก็มีตามประสาผู้หญิง ก็บ่นๆ ว่าๆ อะไรเขาบ้าง แต่เขาก็น่าจะเลียนแบบแค่เรื่องซึบ่นสิ อย่างอื่นๆจะเอามาทำอะไร ไซ้มะ... (คุณเอี้ยง, สัมภาษณ์)

สำหรับข้อแนะนำของคุณเอี้ยง สำหรับคนเป็นแม่ที่ลูกมีโอกาสจะเป็นรักเพศเดียวกัน คุณเอี้ยงได้พูดไว้อย่างน่าสนใจว่า

...เราในฐานะแม่ก็ต้องยอมรับให้ได้ แล้วก็เชื่อมั่นในตัวลูกว่าเขาจะมีศักยภาพที่ดี เด็กบางคนโตมาเป็นผู้ชายจำเลยก็มีเห็นมะ อย่างเด็กข้างไปตีเขาอะไรแบบนี้ เราก็ดูแลเขาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ยอมรับในทางชีวิตที่เขาเลือก ส่งเสริมให้เขาทำในสิ่งที่ตัวเองรักและต้องการ แล้วก็ดูแลเขาให้เป็นคนดีของสังคม ไม่เกร สร้างปัญหา...(คุณเอี้ยง, สัมภาษณ์)

บทวิเคราะห์

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทศนคติ รวมทั้งความแตกต่างทางความคิดของคนเป็นแม่ ถือเป็น ส่วนสำคัญต่อการยอมรับประเด็นนี้ แน่หนอนว่าแม่ทุกคนย่อมรู้สึกกังวลต่อการที่ลูกจะกลายเป็นรักเพศเดียวกัน คงจะเป็นเรื่องยากที่เราจะเห็นคนเป็นพ่อและแม่รู้สึกที่ตัวเองยินดี มีความสุขกับการที่ลูกของตัวเองเลือกที่จะเป็นเกย์ กระเทย หรืออะไรก็ตาม ที่บ่งบอกถึงอาการที่เรียกว่า ความเบี่ยงเบนทางเพศ แต่สิ่งที่น่าสนใจคือความกังวลใจของแม่เกิดมาจากอะไร ซึ่งความกลัวของคนเป็นแม่อาจจะมาจากหลากหลายเหตุผล

ขณะที่แม่บางคนรู้สึกเศร้า เสียใจ รับไม่ได้กับเรื่องนี้ ก็ยังมีแม่บางคน ที่พยายามทำความเข้าใจและพยายามทำให้ยอมรับกับเรื่องนี้ แต่ในขณะเดียวกัน การยอมรับของแม่อาจจะไม่ได้หมายถึงความเข้าใจในสิ่งที่ลูกเลือก หากแต่ในความเป็นแม่แล้ว ความรัก ความผูกพันที่แม่มีต่อลูกกลายเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้แม่พยายามที่จะทำความเข้าใจและยอมรับ

การที่ลูกเลือกจะเป็นอะไร หลายครั้งอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของแม่ ดังนั้นการที่ลูกเลือก ที่จะแสดงออกถึง บทบาทเพศให้ตรงกับความต้องการของตัวเอง ถ้าคนเป็นแม่จะพยายามทำความเข้าใจในสิ่งที่ลูกเลือก แม่อาจจะไม่เข้าใจทั้งหมด

ขณะเดียวกันความเป็นแม่ของผู้หญิง ในอีกแง่มุมหนึ่งคือการแสดงออกถึงพลังอำนาจในตัวเอง ความเป็นแม่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจริงจังและทรงพลัง ไม่ใช่สิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมเฉพาะในแต่ละวันเท่านั้น ผู้หญิงทุกคนที่เป็น "ผู้ให้" ไม่ว่าจะเป็นการให้ชีวิต ให้ความอยู่รอด สุขสบาย ให้ปัญญา และให้คุณค่าทางจิตวิญญาณล้วนแต่ได้ชื่อว่าเป็นแม่ทั้งสิ้น

แม่เป็นบุคคลสำคัญในการช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในครอบครัว ให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา ไม่เอาแต่ใจตนเอง แก้ปัญหาครอบครัวด้วยเหตุผลมีสติที่จะ

กระทำใด ๆ ก็ตาม โดยคำนึงถึงความสุขของครอบครัวเป็นหลัก นั่นคือ ความเป็นแม่ของผู้หญิง
นั่นเอง

รายชื่อ 8 : คุณออม (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

บ้านของคุณออม เป็นสถานที่ซึ่งคุณออมนัดผู้ศึกษาไปสัมภาษณ์ คุณออมเป็นคุณ
แม่เลี้ยงเดี่ยวหรือเลี้ยงลูกคนเดียวคนที่ 2 ที่ผู้ศึกษาเลือกสัมภาษณ์ ส่วนหนึ่งผู้ศึกษาได้มีโอกาสได้
เดินทางไปต่างจังหวัดพร้อมกับคุณออมและลูกชาย ความรู้สึกส่วนตัวของผู้ศึกษาคือมีความสนใจ
ในวิธีการเลี้ยงลูกชายของคุณออม

คุณออมคุณแม่วัย 38 ปี ได้เล่าถึงตัวเองให้ผู้ศึกษาฟังว่า ตัวเองเป็นคนกรุงเทพฯ
เรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ขณะนี้กำลังศึกษาต่อใน
ระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง ทุกวันนี้คุณออมทำงานอาชีพขายประกันชีวิต
รวมไปถึงการช่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว แม้รายได้จะไม่แน่นอน แต่ก็ม
ีความสุข คุณออมมีลูกชายวัย 9 ขวบคนเดียวกำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้นซึ่งใน
ขณะที่ผู้ศึกษากำลังสัมภาษณ์คุณออม ลูกชายของคุณออมเพิ่งจะเลิกออกมาจากการบวชเถรภาค
ฤดูร้อน และอีกทั้งลูกชายของคุณออมยังมีความสุขจากการบวชเรียนจนถึงขั้นบอกกับผู้ศึกษาว่า
อยากจะบวชเรียนตลอดไปและจะไม่สึก

...ที่บ้านพี่ พ่อกับแม่ก็ทำกิจการ พ่อพี่ก็รับซื้อ-ขาย รถยนต์ แม่ก็เปิดร้านขาย
ของอยู่ที่บ้าน พี่มีพี่น้องทั้งหมด 5 คน พี่เป็นลูกสาวคนเดียว ที่เหลือเป็นน้องชาย
ทั้งหมด 4 คน บางคนก็แต่งงานและย้ายออกจากบ้านไป เหลือแต่พี่กับลูกชาย
ยังอยู่ช่วยงานพ่อกับแม่...(คุณออม, สัมภาษณ์)

ขณะที่กำลังเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย คุณออมได้ตัดสินใจ ออกมาใช้ชีวิตร่วมกับสามี
หลังจากรู้ว่าตัวเองตั้งครรภ์

...หลังจากคบกับแฟนได้สักพัก ก็มีเหตุการณ์เกิดขึ้นพี่ก็เลยตัดสินใจออกจากบ้าน
มาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับแฟน ก็ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันสัก 3 ปีก็ตัดสินใจแยกทางกันเขาก็
ไปมีคนอื่น พี่ก็พยายามที่จะตั้งใจเรียนให้จบ...(คุณออม, สัมภาษณ์)

2. แม่คนเดียว : ครอบครัวของแม่ ต้นแบบของความเป็นชาย

หลังจากนั้นคุณออมจึงหอบลูกชายตัวน้อยกลับบ้าน พร้อมกับความตั้งใจที่เด็ดเดี่ยวว่าจะเลี้ยงลูกชายให้ดีที่สุด

...ต้องบอกว่าตอนแรกที่จะมีลูกนี้ พี่ตั้งใจมากๆเลยที่จะมีลูกชาย แล้วตอนที่พี่แยกกับพ่อของน้องพี่ก็คิดอยู่อย่างหนึ่งว่าพี่มีอากง มีน้องชายคือน้องชายพี่มี4คน ตอนนั้นพี่เอาลูกกลับมาพี่ก็คิดว่าลูกพี่ไม่ขาดพ่อแน่นอน ก็เพราะที่บ้านพี่บริบทผู้ชายมีเหลือเฟือ ก็เลยกลับมาตัดสินใจเล็ก...(คุณออม,สัมภาษณ์)

สำหรับรักเพศเดียวกันแล้ว ที่ผ่านมาเป็นเรื่องที่คุณออมรู้สึกรับไม่ได้เนื่องจากมองว่าเป็นเรื่องผิดปกติ

...แรก ๆ ก็รับไม่ได้นะ คือคิดว่าเขาบ้าหรือเปล่า ทำไมต้องรักเพศเดียวกันอะไรอย่างนี้ มันมีปัญหาอะไร เขาถึงทำแบบนี้ เจามองแล้วไม่เข้าใจ เราก็คิดว่าทำไม เกิดอะไรขึ้นกับเขา คือเรารู้สึกว่ามันแปลกๆ ผิดธรรมชาติ แต่พอเริ่มลงไปสัมผัสสักๆ แล้วก็เริ่มรู้สึกดี คือที่แรกเราคงไปตัดสินเขาก่อน แต่พอตอนหลังเริ่มศึกษา เริ่มสัมผัสกับเขามากๆ ก็เริ่มเข้าใจ...(คุณออม,สัมภาษณ์)

ทุกวันนี้ลึก ๆ คุณออมไม่ได้กังวลใจกับลูกชายในเรื่องนี้มากนัก เพราะคิดว่าในครอบครัวไม่ได้เคยมีใครเป็นคนที่รักเพศเดียวกันมาก่อน

...ความกังวลใจของพี่กับเรื่องนี้ว่า ลูกชายจะเป็นไหม พี่ก็กังวลน้อยนะเพราะพื้นฐานครอบครัวพี่มันมีอะไรรองรับ แล้วพี่ก็คิดว่าลูกพี่ก็มีต้นแบบ ก็ไม่กังวลอีกอย่างครอบครัวพี่ก็มีลักษณะแบบใครเป็นผู้ชายก็ออกผู้ชาย ใครเป็นผู้หญิงก็ออกผู้หญิง อะไรแบบนี้...(คุณออม,สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกันสิ่งที่คุณแม่อย่างคุณออมพยายามที่จะทำก็คือ การสอนลูกให้รู้ว่าอะไรคือลักษณะของความเป็นผู้ชาย

...แต่พี่ก็พยายามคอยสอนลูกนะว่า นี่คือนิสัยของผู้ชายอะไรอย่างนี้ มีคอยสอน คอยบอก อย่างผู้ชายเขาไม่ร้องไห้ต่อหน้าคนอื่น อะไรอย่างนี้ ส่วนของใช้พี่ก็ให้เขาเลือกเองแล้วเราก็คอยดูคอยบอกว่ามันเหมาะกับเขาไหม อะไรอย่างนี้มากกว่า...(คุณออม,สัมภาษณ์)

ขณะที่พ่อซึ่งถือว่าเป็นมีผู้มีส่วนร่วมในการเกิดของลูก ไม่ได้มีส่วนทำให้คุณออมรู้สึก
กดดันแต่อย่างใด

...พ่อไม่มีส่วนหรอก เพราะพี่พาลูกมาตั้งแต่เขาอายุ 8 เดือนแล้ว คือพี่คิดว่าลูก
น่าจะจำพ่อไม่ได้เลยด้วยซ้ำ แล้วพ่อเขาก็ไม่เคยเข้ามาอยู่กับเราด้วยว่าเราต้อง
เลี้ยงลูกแบบนี้ ๆ ๆ แล้วเขาก็ไม่มีสิทธิมาเลี้ยงร่วมกับเรา...(คุณออม, สัมภาษณ์)
สำหรับการเลี้ยงดูของแม่ คุณออมคิดว่าไม่น่าจะมีส่วนที่จะทำให้เด็กกลายเป็นคนรัก
เพศเดียวกัน เนื่องจากแม่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของลูกเท่านั้น

...การเลี้ยงดูของแม่ก็คงจะมีส่วนนะ แต่ก็คงไม่ใช่ทั้งหมดหรอกเพราะมันน่าจะมี
สิ่งแวดล้อมที่มันเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยและตัวเขาด้วยนะ อย่างดูจากหนังและการ
เลียนแบบเพื่อน ๆ...(คุณออม, สัมภาษณ์)

รวมไปถึงโรงเรียนที่คุณออมไม่คิดว่า จะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กกลายเป็นคนรัก
เพศเดียวกัน

...โรงเรียนก็ไม่แน่ใจนะ แต่คิดว่าครูก็คงอยากจะแนะนำแต่สิ่งดีๆ ให้เด็ก ส่วน
เพื่อนก็คงไม่เลียนแบบกันขนาดนั้นหรอก...(คุณออม, สัมภาษณ์)

โดยส่วนตัว คุณออมก็ยังไม่แน่ใจว่าตัวเองจะสามารถรับความจริงที่ว่า ลูกเป็นคนรัก
เพศเดียวกันได้หรือไม่ ถ้าวันนั้นมาถึงจริง ๆ

...วันหนึ่งถ้าเขาจะเป็น พี่ก็คงต้องถามเหตุผลเขาก่อนว่าที่เขาเป็น เป็นเพราะ
อะไร ทำไมถึงอยากเป็น เพราะพี่คิดว่าเขาต้องมีเหตุผลที่ต้องบอกเราก่อน แล้ว
เราก็ต้องดูว่า เหตุผลมันใช่หรือไม่ใช่คือรับได้หรือไม่ได้ ก็คงต้องดูกันก่อนและต้อง
ฟังเหตุผลด้วยถ้าเหตุผลรับได้ก็ได้แต่ถ้าเหตุผลไม่โอเคเราก็ต้องหาวิธีแก้ไข...
(คุณออม, สัมภาษณ์)

สิ่งที่คุณออมกังวลมากที่สุดถ้าลูกเป็นคนรักเพศเดียวกัน คือการใช้ชีวิตในสังคม

...ถ้าถามว่ากังวลเพราะอะไร คือเรากลัวว่าเขาจะใช้ชีวิตไม่ถูก เพราะการใช้ชีวิต
ต้องมีการเรียนรู้ว่าถ้าเราเลือกแบบนี้เราจะต้องใช้ชีวิตอย่างไร ทำอย่างไรให้มัน
ถูกต้องในสังคมและสังคมจะรักเขาได้อย่างไร คือถ้าเขาอยู่แคในบ้านก็คงจะไม่มี
ปัญหา ใช่มั้ย แต่ถ้าออกนอกบ้านนี้ สังคมจะมองเขาอย่างไร แล้วตัวเขาเอง
จะวางตัวถูกไหมในสังคม...(คุณออม, สัมภาษณ์)

สิ่งที่อยากจะฝากถึงแม่ทุกคนคือความรักความผูกพัน เพราะคุณออมคิดว่าจะเป็น
ญาติที่ดีที่สุดให้กับลูก

...ที่คิดว่าความรักและความผูกพัน รวมทั้งวิธีการสอนน่าจะต้องสอดคล้องกัน
อาจจะทำให้เด็กอยู่ในเพศที่ถูกต้องได้ อย่างที่เวลาดูโทรทัศน์แล้วมีพวกกะเทย
หรือตุ๊ดก็จะคุยกับเขาว่านี่คือลักษณะของเพศที่ถูกต้องไหม คือจะสอนเขาจะคุย
กับเขา...(คุณออม, สัมภาษณ์)

บทวิเคราะห์

คุณออม เป็นคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวคนที่ 2 ที่ผู้ศึกษาเลือกสัมภาษณ์ ความแตกต่างของ
คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวทั้ง 2 รายคือ รูปแบบของการใช้ชีวิตในครอบครัว คุณออมใช้ชีวิตอยู่ใน
ครอบครัวใหญ่ ดังนั้นลูกชายของคุณออมจึงมีทั้งตา ยาย น้าชาย ไว้เป็นต้นแบบ เพื่อนคุย เพื่อน
ปรึกษา รวมทั้งเป็นเพื่อนเล่น ด้วยความที่คุณออมเป็นพี่สาวคนโต มีน้องชาย 4 คน มีพ่อแม่ที่ยัง
อยู่กันครบ คุณออมที่มีความมั่นคงทางการดำเนินชีวิต คุณออมมีความมั่นใจในการเลี้ยงดูลูกชาย
เพราะคุณออมเลี้ยงดูลูกด้วยตนเอง ตั้งแต่ลูกชายของคุณออมมีอายุเพียงแค่ 8 เดือน ลูกชายของ
คุณออมจึงไม่คุ้นเคยกับการมีพ่อ เมื่อจำความได้ลูกชายของคุณออมก็มีครอบครัวที่มีความพร้อม
ในสังคมของครอบครัว มีคนให้ความสนใจ ดูแล และลูกชายของคุณออม ยังมีต้นแบบของความ
เป็นชายจากคนในครอบครัวที่ยังมีอยู่มากกว่าครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว ที่มีแต่แม่กับลูกเพียงลำพัง
คุณออมจึงไม่ค่อยให้ความสนใจกับประเด็นของลูกชายที่มีโอกาสจะเป็นคนรักเพศเดียวกัน เพราะ
คุณออมคิดว่าสังคมที่คุณออมให้กับลูกนั้นไม่ได้ขาดความเป็นชาย ความดำรงชีวิตแบบผู้ชาย ซึ่ง
ในบางขณะคนที่เป็แม่จะไม่สามารถนำเสนอต้นแบบของความเป็นชายให้กับลูกได้ เพราะความ
ที่คุณออมไม่เชื่อมั่นในความเป็นพ่อ ของสามีคุณออม คุณออมไม่เคยให้สามีมีส่วนร่วมกับการ
เลี้ยงดูลูก ลูกชายของคุณออมก็ไม่ได้โยยหาคนที่เป็พ่อ เพราะการให้ความรัก ความเอ็นดูจาก
คุณออม และคนในครอบครัวที่มีให้ไม่ขาดทำให้ลูกชายของคุณออมจึงเกิดมามีสังคมที่มีหญิงชาย
การแบ่งแยกเพศที่ชัดเจน คุณออมยังได้ให้ความสนใจในการเรียนรู้ของลูก ในทุกขณะ เพราะคุณ
ออมคิดว่า การที่เป็แม่คนเดียวทำให้คุณออมได้มีโอกาสใส่ใจลูกในทุกๆด้าน เพราะคุณออม
ต้องการเป็แม่ที่ดี ให้การส่งเสริมลูกในทุก ๆ ด้าน ตามที่แม่คนหนึ่งจะให้ได้ แต่คุณออมก็ได้พบว่า
สอนลูก จนผู้ศึกษาเฝ้ามองไม่เห็นความบกพร่องของความเป็นแม่ในตัวของคุณออม คุณออม
ไม่ได้แสดงออกถึงความกังวลใจในการเลี้ยงดูลูกชายที่มีแนวโน้มต่อการเป็พวกรักเพศเดียวกันนัก
แต่คุณออมก็ได้รู้สึก และสัมผัสกับพวกรักเพศเดียวกัน ทำให้คุณออมเห็นว่าคนรักเพศเดียวกันไม่

มีความแปลกแยกกับคนปกติ นัก อีกรั้งแต่คุณออมก็ยังไม่ได้ถึงความกังวลทั้งหมดคุณออมยังมี การสังเกตุผู้ชาย และพยายามจะให้ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องรักเพศเดียวกันให้กับลูกตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

แม้การเป็นแม่คนเดียวจะถูมองว่าเป็นครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ แต่ชีวิตจริงคุณออม ยังมีครอบครัวของคุณออมที่ให้โอกาสกับคุณออม และลูกชายของคุณออมที่สามารถเติบโตขึ้นได้ มีคุณภาพไม่แตกต่างจากครอบครัวที่สมบูรณ์ เพราะด้วยความเป็นแม่ที่เข้มแข็งทำให้คุณออม และลูกสามารถยืนหยัดอยู่ได้โดยมีชีวิตที่สมบูรณ์

ครอบครัวไทยโดยทั่วไป มักจะเป็นครอบครัวขยายที่มีใช้มีเฉพาะแต่พ่อแม่และลูก หรือแม้ว่าจะแยกเป็นครอบครัวเดี่ยวแล้วก็ตาม ก็อาจจะมีญาติของแต่ละฝ่ายมาอาศัยอยู่ด้วย สามีภรรยาต้องอดทนและปรับตัวให้เข้ากันได้ เพื่อแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างของการอยู่ร่วมกัน แก่ลูก สังคมมักให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับแม่ในฐานะของผู้โอบอุ้ม และประสานรอย ร้าวในครอบครัว การประนีประนอมให้สมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จะทำให้ข้อขัดแย้งต่าง ๆ ลดลง ถึงแม้ว่าแม่จะมีความเป็นแม่จากสัญชาตญาณของผู้หญิงที่ติดมาโดยกำเนิด แต่การ เลียนแบบและการเรียนรู้จากสังคม จะทำให้สามารถทำตัวเป็นแม่ที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้น ถ้าหาก แม่มาจากสิ่งแวดล้อมที่ดี เคยเห็นตัวอย่างการกระทำที่ถูกต้องและควรปฏิบัติจากแม่ของตนมา ก่อน เมื่อเป็นแม่ ก็จะทำให้เป็นแม่ที่ดีได้ ไม่ว่าในกรณีใด ๆ

รายชื่อ 9 : คุณอิน (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

บ่ายวันหนึ่งในวันที่ฝนตก ผู้ศึกษาได้นัดพบคุณอินที่ตลาดชื่อดังแห่งหนึ่งแถวประชา นิเวศน์ ผู้ศึกษารู้จักคุณอินผ่านน้องคนหนึ่งซึ่งทำงานด้านผู้หญิง โดยบอกกับผู้ศึกษาว่าคุณอิน เป็นคุณแม่ที่โทรศัพท์เข้ามาที่มูลนิธิ ซึ่งน้องทำงานอยู่เพื่อขอปรึกษาเกี่ยวกับลูกชายที่นับวันจะ แสดงออกอย่างชัดเจนว่าเป็นเด็กที่มีลักษณะเบี่ยงเบนทางเพศ หลังจากคุยโทรศัพท์กันอยู่ครั้งหนึ่ง น้องก็เลยนึกถึงผู้ศึกษาว่ากำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้อยู่ จึงเล่าให้คุณอินฟัง พร้อมกับให้เบอร์ โทรศัพท์มือถือของผู้ศึกษาไป

ผู้ศึกษาจึงได้มีโอกาสคุยกับคุณอิน ผู้ศึกษาจึงขออนุญาตคุณอินขอทำการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นกรณีศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไปพร้อม ๆ กับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน วันที่ผู้ศึกษาพบคุณอินในครั้งแรก ผู้ศึกษาแอบคิดในใจว่าถ้าบนโลกนี้มีพยาบาลที่ใจดีแบบนี้

ทั้งหมดคงจะเป็นโชคดีของคนไข้แน่นอน คุณอินคุณแม่วัย 42 ปี ผู้หญิงรูปร่างสันทัด ผอมยาว พุดจาซำ ๆ ใจเย็นและนุ่มนวล ตอนนี้อยู่เป็นพยาบาลอยู่ที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดแห่งหนึ่ง ที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก เมื่อคุณอินจบการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลชื่อดังแห่งหนึ่งและหลังจากเรียนจบก็มาทำงานเป็นพยาบาลอยู่ในโรงพยาบาลแห่งนี้ตั้งแต่เรียนจบ หลังจากแต่งงาน ได้สักพัก คุณอินได้กลายเป็นคุณแม่ของลูกชายวัย 8 ขวบและลูกสาววัย 5 ขวบ

2. คุณแม่นางพยาบาล :

สำหรับรักเพศเดียวกันแล้ว ในความคิดของคุณอินไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดอะไรแต่บางครั้งข้อจำกัดในการยอมรับก็ยังคงมี เช่น บางคนก็รู้สึกรับได้และเห็นใจ แต่บางคนก็รู้สึกว่ารับไม่ได้

...สำหรับพี่คิดว่าแล้วแต่กรณีนะ อย่างบางคนพี่ก็รับได้แต่บางคนก็รู้สึกว่ารับไม่ได้เลย คือสำหรับพี่มันแล้วแต่กรณี แต่ให้คุยให้อะไรก็ได้ไม่รังเกียจ ไม่ได้มีปัญหาอะไร... (คุณอิน, สัมภาษณ์)

เมื่อผู้ศึกษาถามว่ากรณีใดบ้างที่รับไม่ได้ แล้วที่รับไม่ได้เพราะรู้สึกอย่างไร คุณอินจึงเล่าถึงความรู้สึกของตัวเองในเรื่องนี้ให้ผู้ศึกษาฟังว่า

...ก็ไม่ใช่ว่ารับไม่ได้หรอกนะ แต่พี่บางทีเห็นเด็กผู้ชายที่กำลังจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นที่เขาเรียกวัยรุ่นกำลังจะสาว แล้วเขาแต่งหน้าแต่งตัว ทาปากแดง พี่ก็เออ... ลูกเราจะเป็นอย่างนี้ใหม่นะ คือกังวลไปเลย.. (คุณอิน, สัมภาษณ์)

ลูกชายของคุณอินวันนี้เป็นเด็กชายหน้าตาน่าเอ็นดู กิริยามารยาทเรียบร้อย พร้อมกับกับการมีพฤติกรรมที่ยังทำให้คุณแม่รู้สึกกังวลใจ

...แรก ๆ พี่ก็ลุ่มใจมากเลยนะว่าเออ... ลูกชายเราจะเป็นอะไรหรือเปล่า อย่างพาไปซื้อของเขาจะเลือกเลย การดูผู้หญิง แบบคิดดี ๆ อะไรพวกนี้ เราก็พยายามบอกว่าตัวนี้เข้ากับลูกมากกว่าไหม... เขาก็ทำเฉย ๆ ๆ ทุกวันนี้เขายังชอบของใช้ที่เป็นตัวการ์ตูนของเด็กผู้หญิงนะ... (คุณอิน, สัมภาษณ์)

ที่ผ่านมาสิ่งที่คุณอินพยายามทำมากที่สุด คือพยายามที่จะทำความเข้าใจทั้งของตัวเองและลูกชาย โดยเฉพาะความต้องการที่แท้จริงของลูกชาย

...พี่ก็คงจะไม่คิดอะไรมากหรอก ก็พยายามที่จะเข้าใจแล้วก็ใกล้ชิดเขาให้มาก อยากให้เขารู้จักตัวเองเมื่อโตขึ้นคือพี่อยู่แต่โรงพยาบาลเคยเป็นเห็นคนมาปรึกษา

หมอมเพราะซึ่มเศร้ำจากการเป็นคนรักเพศเดียวกัน ก็ไม่ยอมให้ลูกเป็นแบบนี้บ้าง... (คุณอิน, สัมภาษณ์)

ขณะที่ความกังวลใจลึก ๆ แล้วมาจากการที่ลูกชายเป็นหลานชายคนแรกของตระกูลทางพ่อ จึงเป็นที่คาดหวังจากครอบครัวทางพ่อมากมาย

...ลึก ๆ พี่ก็กลัวว่าถ้าเขาเป็นจริง ๆ ญาติ ๆ ทางพ่อเขาจะว่าอย่างไรบ้าง จะรับได้ไหม อย่างเขาไปหาย่า ย่าก็จะทิ้งกอด ทั้งจูบ คือคนจีนไงเขาก็จะรักหลานชายมาก แล้วก็คงจะคาดหวังไว้สูงล่ะ จนบางที่ลูกสาวคนเล็กของพี่ถึงขนาดวิ่งไปกอดย่าแล้วบอกเลยนะว่ารักหนูเถอะถึงหนูจะไม่ใช่เด็กผู้ชายนะคะ คือคิดว่าเขาคาดหวังกับหลานชายมาก เราก็กลัวว่าญาติ ๆ เขาจะรู้สึกผิดหวัง..

(คุณอิน, สัมภาษณ์)

ขณะที่พ่อซึ่งเป็นต้นแบบแรกของการแสดงออกซึ่งความเป็นผู้ชาย ในทุกวันนี้ความพยายามของพ่อคือพยายามที่จะให้เวลากับลูกชายให้มากขึ้น

...พี่คิดว่าลึก ๆ ๆ พ่อเขาก็คงกังวลนะ ทุกวันนี้เขาก็พยายามที่จะให้เวลากับลูกมากขึ้น อย่างวันเสาร์ – วันอาทิตย์ เขาก็จะพาลูกไปเล่นกีฬาด้วย สอนการบ้านบ้าง แต่พ่อเขาก็ยังไม่เคยพูดอะไรนะ...(คุณอิน, สัมภาษณ์)

สำหรับการเลี้ยงดูของแม่ คุณอินไม่คิดว่ามีส่วนในการทำให้ลูกกลายเป็นรักเพศเดียวกัน

...พี่คิดว่าไม่น่าจะเกี่ยวนะ แม่ก็เลี้ยงเขาได้แต่ตัวอยู่แล้ว นอกจากเราอยากให้ลูกเป็นผู้หญิง แล้วจับเขาแต่งตัวเป็นผู้หญิง แต่พี่ว่าถ้าใจเขาไม่เป็นเขาก็คงไม่ยอมหรอก เด็กสมัยนี้ฉลาดออก เลือ้อ้าอะไรก็เลือกเองหมด...

(คุณอิน, สัมภาษณ์)

บทวิเคราะห์

คุณอินเป็นคุณแม่ที่เป็นนางพยาบาล มีความรู้พื้นฐานของสุขภาพ อนามัย สรีระของคนเป็นอย่างดี คุณอินเห็นคนอื่น ๆ มากมาย คุณอินได้สัมผัสกับคนหลากหลายแบบในทำงานของตนเอง ซึ่งคุณอินก็รู้สึกยอมรับได้กับการรักเพศเดียวกัน คุณอินไม่ได้ปฏิเสธคนรักเพศเดียวกันในสังคม แต่เมื่อคุณอินได้รับทราบถึงผลเสียของการรักเพศเดียวกันอาจทำให้เป็นคนที่เป็นโรคซึ่มเศร้ำ โดยที่คุณอินได้รับรู้ถึงความแปลกของลูกชายซึ่งมีพฤติกรรมแปลกแตกต่างไปจากเด็กผู้ชายอื่นในเรื่องการเล่นของเล่น ที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากเด็กชายอื่น ๆ อีกทั้ง

คุณอินยังได้รับความกังวลใจจากครอบครัวของสามีที่ให้ความคาดหวังจากหลานชาย โดยเฉพาะครอบครัวของคนจีนที่คาดหวังจากเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ครอบครัวของสามีคงจะรับไม่ได้ และคงโยนความผิดมาให้คนเป็นแม่มากกว่าที่จะมองไปทางพ่อ เพราะครอบครัวคนจีน คิดว่า ภาระการเลี้ยงดูลูกต้องมาจากแม่เท่านั้น พ่อเป็นเพียงหัวหน้าครอบครัว มีหน้าที่หาเงินมาจุนเจือครอบครัว นั่นคือหน้าที่หลักของพ่อ ถึงแม้ว่าคุณอินจะมีงานประจำทำ คุณอินผู้ซึ่งเป็นแม่ก็ยังคงมีหน้าที่ดูแลลูกของตนเองให้มีเพศเป็นไปตามสภาพ ไม่มีความเบี่ยงเบนทางเพศ นั่นคือความคาดหวังของครอบครัวคนจีน ที่เชื่อมั่นในความเป็นชาย คุณอินคงไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูลูกได้ คุณอินยอมรับเรื่องรักเพศเดียวกันของลูกได้ แต่คุณอินยอมรับว่ามีลูกรักรักเพศเดียวกันไม่ได้

ครอบครัวและบทบาทของการเป็นพ่อแม่ เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ และมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นอันมาก นอกจากจะเลี้ยงดูให้มีการพัฒนาทางกายที่เติบโตสมส่วนตามวัยแล้ว การพัฒนาการของบุคลิกภาพตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก และวัยรุ่น จนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ก็เป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นพ่อและแม่ต่างก็มีบทบาทและหน้าที่ของตนเองในครอบครัว ซึ่งแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งยังแปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละครอบครัวด้วย แต่ความเป็นพ่อมีความสำคัญต่อลูกในช่วงวัยเด็กเป็นอันมาก เพราะลูกจะได้เรียนรู้แบบอย่างความเป็นชายเป็นหญิงจากพ่อแม่ โดยเด็กจะเรียนรู้แบบอย่างความเป็นหญิงจากการเลี้ยงดูและการแสดงออกของแม่ เด็กชายจะเรียนรู้ความเป็นเพศชาย จากอารมณ์และความรู้สึกรวมทั้งเจตคติและค่านิยมในฐานะผู้ชายจากพ่อ ส่วนหนึ่งเด็กอาจเรียนรู้จากสังคมภายนอกได้ แต่สังคมภายนอกมีอิทธิพลมากกว่า ความสัมพันธ์ของแม่กับการเรียนรู้ของเด็กชายจะอยู่ในแง่ของเสน่ห์ ความน่ารัก ความอ่อนหวานของสตรี ส่วนพ่อจะเป็นแบบอย่างที่มีความแข็งแรง ดังนั้นถึงแม้ว่าวัฒนธรรมของครอบครัวจะให้แม่มีบทบาทสำคัญกว่าพ่อในการเลี้ยงดูลูก พ่อก็ยังคงมีความสำคัญอันมากที่จะเป็นต้นแบบให้ลูกที่จะทำให้ลูกเข้าใจถึงการเป็นเพศที่แท้จริง และมีพ่อเป็นแบบอย่างที่สำคัญต่อความเป็นชาย นั่นจะทำให้ลูกไม่มีความเบี่ยงเบนทางเพศที่แท้จริง ครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญของสังคม เมื่อครอบครัวเข้มแข็ง ปัญหาใด ๆ ก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ คุณอินจึงมีหน้าที่ที่จะประสานความเข้าใจของคนเป็นพ่อให้มีบทบาทในครอบครัว ไม่เพียงแต่การหาเลี้ยงครอบครัว แต่ก็หมายถึงการสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างพ่อกับลูก โดยมีแม่เป็นตัวกลาง

รายชื่อ 10 : แอร์ (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป : เล่าเรื่องส่วนตัว

บริเวณห้องพักผ่อนเล็ก บริเวณชั้น 5 ของอาคารสำนักงานบริเวณคลองเตย เป็นสถานที่ที่ผู้ศึกษานัดพบกับคุณแอร์ คุณแม่วัย 32 ปีของลูกชายวัย 5 ขวบ เด็กชายนักเรียนชั้น ป.1 ของโรงเรียนชายล้วนชื่อดังแห่งหนึ่ง คุณแอร์คุณแม่วัยสาวซึ่งปัจจุบันทำงานเป็นพนักงานซึ่งอยู่ในบริษัทเอกชนเกี่ยวกับการขนส่งแห่งหนึ่งแถวคลองเตย

คุณแอร์เล่าถึงตัวเองว่าเป็นคนต่างจังหวัด หลังจากจบการศึกษาชั้นมัธยมปลายแล้ว คุณแอร์เข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ หลังจากจบปริญญาตรีแล้วคุณแอร์จึงเริ่มต้นทำงานในกรุงเทพฯ คุณแอร์แต่งงานกับแฟนตั้งแต่อายุ 27 ปี คุณแอร์จึงมีลูกชายคนแรกของครอบครัว

ปัจจุบันครอบครัวของคุณแอร์เป็นครอบครัวเดี่ยวแต่ที่ผ่านมามีลูกชายของคุณแอร์เพิ่งจะย้ายจากโรงเรียนอนุบาลแถวบ้าน ไปเข้าเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนแห่งใหม่จึงต้องย้ายไปอยู่กับคุณยายเพื่อสะดวกในการรับส่ง

เมื่อผู้ศึกษาถามความรู้สึกของคุณแอร์ที่มีต่อเรื่องรักเพศเดียวกัน คุณแอร์ตอบอย่างไม่ลังเลเลยว่ารู้สึกเฉย ๆ

...ก็รู้สึกเฉย ๆ นะ เพราะว่าตัวเองก็มีเพื่อนที่เป็นแบบนี้ เพื่อนเรียนก็มี เพื่อนที่ทำงานก็มี...(คุณแอร์, สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน ความรู้สึกของคุณแอร์กลับรู้สึกตรงกันข้ามเมื่อรักเพศเดียวกันนั้น จะเกิดขึ้นกับลูกตัวเอง

...ถ้าลูกเป็นรักเพศเดียวกัน ก็กลัวเหมือนกัน คือเราก็อยากให้เขาเป็นปกติ ส่วนตัวเราก็ไม่ได้ต่อต้านหรืออะไรคนที่เขาเป็นนะคือเราก็มองว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่พอมาคิดว่าจะเป็นเราก็แอบเครียดอยู่เหมือนกัน...(คุณแอร์, สัมภาษณ์)

เมื่อผู้ศึกษาถามว่าทำไมคุณแอร์ถึงรู้สึกกลัว คุณแอร์นึกคิดก่อนจะตอบว่า

...ไม่รู้สิ แต่รู้ว่กลัวนะ แล้วก็คงยากที่จะยอมรับ แต่ถ้าลูกโตขึ้นมาแล้วเขาจะเป็นจริงๆ ก็คงทำใจไม่ได้ แต่ก็พยายามที่จะยอมรับ แล้วก็คงพยายามที่จะหาวิธีแก้ไข คือยอมรับว่ากลัวนะ...(คุณแอร์(นามสมมติ), สัมภาษณ์)

ดังนั้นวิธีการเลี้ยงลูกของคุณแอร์จึงเน้นไปที่ การสร้างสภาพแวดล้อมแบบผู้ชาย แม้จะไม่เข้มข้นมากนัก

...จริง ๆ ลูกใกล้ชิดกับคุณยายมากกว่า เพราะที่ผ่านมาก็คือเราทำงานกันทั้งคู่ แม้จะอยู่ในกรุงเทพฯ ก็จริง ดังนั้นลูกก็ต้องเอาไปฝากให้คุณยายช่วยเลี้ยงให้ วิธีการเลี้ยงจริง ๆ ก็คงต้องไปตามที่คุณยาย แต่สำหรับเราก็เลี้ยงแบบไปตามธรรมชาติของเด็กนะ แต่เราก็จะไม่เลือกเครื่องใช้ที่เป็นสีชมพูนะคือสีชมพูไม่เอาเลย...

(คุณแอร์, สัมภาษณ์)

ในความเห็นของคุณแอร์แล้ว การเลี้ยงดูของแม่ไม่น่าจะส่งผลต่อการจะเป็นรักเพศเดียวกันของลูกชาย

...การที่ลูกจะเป็นรักเพศเดียวกัน คิดว่าไม่น่าจะเกี่ยวกับการเลี้ยงดูของแม่นะคิดว่าไม่น่าจะใช้ น่าจะมาจากตัวเขาเองหรือไม่ก็สภาพแวดล้อมมากกว่า...

(คุณแอร์, สัมภาษณ์)

แต่สำหรับโรงเรียนแล้ว คุณแอร์ถือว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งผลต่อการเป็นรักเพศเดียวกัน เนื่องจาก

...ถ้าโรงเรียนคิดว่าจะมีส่วนนะ อย่างเด็กไปโรงเรียนเขาก็จะมีเพื่อนแล้วเด็ก ๆ ส่วนใหญ่เขาก็จะใช้เวลาอยู่กับเพื่อน ให้ความสำคัญกับเพื่อน คือบางทีเขาก็อาจจะตาม ๆ กันไป...(คุณแอร์, สัมภาษณ์)

คุณแอร์บอกกับผู้ศึกษาว่า ตอนนี้แม่จะรู้สึกกังวลแต่ยังไม่ถึงขั้นกังวลมาก เพราะลูกชายยังเด็กเกินกว่าที่จะดูออก แต่ถ้าหากวันหนึ่งรู้ว่าลูกชายเป็นความรู้สึกก็คงจะรับไม่ได้

...ถ้าเขาเป็นนะ คงทำใจไม่ได้ แต่ก็ยอมรับ เพราะเขาเป็นลูกเรา แต่ถ้าถามว่ารับได้ไหม ตอบจริง ๆ เลยว่ารับไม่ได้...(คุณแอร์, สัมภาษณ์)

ดังนั้น ความพยายามแรกที่คุณแอร์จะทำคือพยายามที่จะหาวิธีแก้ไข แต่ถ้าไม่ได้จริง ๆ ก็คงต้องทำใจให้ยอมรับ

...หลังจากที่รู้แน่ อย่างแรกเลยก็อาจจะหาวิธีแก้ไข คิดว่าถ้าเขาตามเพื่อนเราก็จะคุยกับเขาว่าเกิดอะไรขึ้น ถ้าแก้ไขไม่ได้แล้วก็คงยอมรับ...(คุณแอร์, สัมภาษณ์)

เมื่อผู้ศึกษาถามคุณแอร์ว่าจะอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้กังวลใจในเรื่องนี้ คุณแอร์จึงพูดถึงสาเหตุของความกังวลว่าเกิดขึ้นจากเหตุผลว่าในครอบครัวมีกรรมพันธุ์

...ที่บ้านเราเนะก็มีหลานชายคนหนึ่งเป็น คือเป็นตั้งแต่เด็ก ๆ เลย จนตอนนี้แต่งเป็นสาวเลยละ เขาไม่ได้ผ่าแปลงเพศนะ แต่ก็ทานฮอร์โมนส์จนมีหน้าอก เราก็

กลัวว่าจะเป็นกรรมพันธุ์นะ จริง ๆ ถ้าเขาเป็นก็อยากให้เราแสดงออกมาเลย เรา
จะได้อ่าน ถ้าไม่แสดงออกมาเราก็จะดูยาก...(คุณแอร, สัมภาษณ์)

สำหรับเหตุผลที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของความกังวลคือความอาย

...ถ้าเขาจะเป็นจริง ๆ สิ่งที่เรากังวลคงไม่ใช่ว่าเขาจะเข้ากับใครไม่ได้หรืออะไรหรอก
เพราะคิดว่าสังคมตอนนี้เปิดมากขึ้น แต่เราคงรู้สึกอายนะ อายคนรอบๆข้างอาย
ญาติพี่น้องมากกว่า...(คุณแอร, สัมภาษณ์)

บทวิเคราะห์

ความกังวลใจของผู้หญิงที่เป็นแม่อย่างแรกๆ มักจะไม่พ้นความกังวลว่า คุณเป็นแม่
ที่ไม่ประสบความสำเร็จในความเป็นแม่ คุณเป็นแม่ที่ไม่สามารถทำให้ลูกของตนเองมีเพศตาม
สภาพ คุณบกพร่องในความเป็นแม่ แม่เป็นคนแรกที่จะเป็นคนที่รับผิดชอบพฤติกรรมต่างๆ ของ
ลูกอย่างปฏิเสธไม่ได้ คุณแอรเป็นแม่ที่มีลูกชายที่เพิ่งเริ่มเรียนในวัยประถม คุณแอรจึงไม่ค่อยได้
ใส่ใจกับพฤติกรรมต่างๆ ของลูกนัก เพราะคุณแม่ที่มีลูกเล็กจะสนใจในเรื่องสุขภาพ อนามัยของ
ลูกมากกว่า จนกระทั่งลูกเข้าเรียน และได้มีชีวิตในวัยเรียนที่ต่อเนื่อง คุณแอรจะได้ใส่ใจจาก
พฤติกรรม ความสนใจของลูกเพิ่มมากขึ้น ผู้ศึกษาได้รับคำตอบจากคุณแอรว่าคงจะรับไม่ได้หาก
ว่าลูกรักเพศเดียวกัน ทั้งๆ ที่คุณแอรมีหลานชายคนหนึ่งที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน แต่คุณแอรก็ยัง
ปฏิเสธที่จะยอมรับพฤติกรรมนั้น เพราะเพียงแต่คุณแอรได้รับทราบความรู้สึกนึกคิดของคนรอบ
ข้างที่วิพากษ์วิจารณ์หลานชาย นั่นคือสังคมที่คุณแอรอยู่ ตอกย้ำถึงความไม่ต้องการที่จะมีลูก
รักเพศเดียวกัน คุณแอรกลัวกับสิ่งที่ตนเองจะได้รับหากลูกของคุณแอรเป็นรักเพศเดียวกัน คุณแอร
จึงต้องการทราบก่อนว่ามีโอกาสจะเป็นหรือไม่ จะได้อาวิธีการแก้ไขได้ทัน ดังนั้นหากคุณแอรมี
ความคิดในลักษณะนี้ คุณแอรก็จะให้ความสนใจ ในการดูแล พฤติกรรม การเรียนรู้ การกระทำ
ของลูกมากขึ้น จากเดิม เพราะลูกของคุณแอรยังเล็ก ทำให้คุณแอรมองข้าม แต่คุณแอรก็มีคิด
ขึ้นมาว่าลูกชายของคุณแอรอยู่กับคุณยาย เพราะคุณแอรกับสามีต้องทำงานด้วยกันทั้งคู่ คุณแอร
มีเพื่อนเป็นคนรักเพศเดียวกัน คุณแอรจึงรู้สึกยอมรับได้หากว่าคนที่รักเพศเดียวกันเป็นเพียงเพื่อน
ไม่ได้เป็นคนครอบครัวเดียวกัน แต่หากว่าเป็นครอบครัวเดียวกันนั้นคุณแอรก็ยังไม่สามารถทำใจ
ได้เท่าไรนักยิ่งหากถ้าเกิดกับตัวคุณแอรเอง คุณแอรก็ยังไม่สามารถยอมรับได้เลย

การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว โดยชุมชนและสังคมเป็นธรรมชาติของมนุษย์โดยถือว่า
ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากที่สุด วัฏจักรหรือวงจรชีวิตครอบครัว จึงเกิดขึ้นตาม
ลักษณะสภาพสังคม ค่านิยม วัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ

ขัดเกลา รูปแบบการปฏิบัติต่อกันระหว่างชายหญิง สามีภรรยา พ่อแม่ลูก รวมทั้งสมาชิกคนอื่นๆ ของสังคม ส่วนหนึ่งเป็นค่านิยมที่สังคมมีความคาดหวังต่อผู้หญิงทั้งสิ้น ไม่ว่าจะจากภรรยา แม่และยาย ดังนั้นความคาดหวังทั้งหลายในครอบครัวจึงเกิดขึ้นแก่ผู้หญิงเพียงอย่างเดียว

การอภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบว่า แม่ส่วนใหญ่มีความกังวลใจในเรื่องการเลี้ยงดูลูกชายให้มีเพศเหมาะสมกับเพศของลูกอย่างมาก สาเหตุส่วนใหญ่ ที่ทำให้แม่มีความกังวลใจมีอยู่หลากหลายสาเหตุตามแต่ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของแม่ เกี่ยวกับการเรื่องรักเพศเดียวกันโดยเฉพาะสาเหตุที่เกิดจากสังคมและคนใกล้ชิด เป็นสาเหตุหลักของแม่ ที่มีความคิดเห็นดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็ความกังวลใจที่จะเกิดกับตัวเอง หรือความกังวลใจของแม่ที่เกิดขึ้นแทนลูก หากว่าลูกมีแนวโน้มที่จะเป็นพวกรักเพศเดียวกัน แม่ที่เลี้ยงลูกคนเดียวจะกังวลว่าสังคม และคนใกล้ชิดจะคอยมองว่าในเมื่อเป็นแม่คนเดียวจะเลี้ยงลูกให้ดีได้อย่างไร นั่นเป็นสิ่งที่สังคมมอบให้คนที่เป็แม่ และแม่ก็ได้รับหน้าที่ความเป็นแม่จากสังคมมาอย่างสมบูรณ์ และยังเคร่งครัดกับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดให้อีกด้วย

หากว่าลูกเป็นคนที่รักเพศเดียวกัน ในความเป็นแม่ ก็มีความเป็นห่วงลูกว่าลูกของตนจะอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างไร แม่มีความเชื่อว่าคนที่รักเพศเดียวกันจะอยู่ในสังคมยาก สังคมจะคอยมองและคอยตำหนิ ว่าเป็นพวกผิดธรรมชาติ และด้วยหน้าที่ความเป็นแม่ ไม่ว่าจะลูกของตนจะเป็นอย่างไร แม่สามารถจะยอมรับได้ ถึงหากแม้ว่าในใจจะยอมรับไม่ได้ แต่ความเป็นแม่ทุกคนมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า คงต้องทำใจยอมรับให้ได้ เพราะเขาคือลูกของเรา เขาไม่ได้เป็นทำไม่ดี ทำตัวเกเร ดิตยา หรือทำผิดกฎหมายใด ๆ แต่เขาเป็นเพียงคนรักเพศเดียวกัน ถึงอย่างไร เขาก็ยังเป็นลูกของเราอยู่ดี

วิธีการเลี้ยงดูลูก ของแม่ทั้ง 10 ราย ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงดูที่เน้นสภาพแวดล้อมให้เป็นแบบผู้ชายชัดเจน การใช้สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องแต่งกายมักมีลักษณะเด่นเป็นแบบของผู้ชาย โดยเฉพาะ กิจกรรมเป็นกิจกรรมผจญภัย กีฬา ที่แสดงออกถึงความเป็นชาย แม่ได้มีการสังเกตลูกของตัวเองอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทำความสนิทสนม และความเข้าใจกับลูก หากว่าลูกของตนมีความเปลี่ยนแปลงทางความคิด การกระทำ ที่มีแนวโน้มเป็นคนรักเพศเดียวกัน แม่จะได้มีโอกาสทำความเข้าใจกับลูกเพื่อให้ลูกมีความเข้าใจในเรื่องเพศที่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าแม่บางคนมีความเห็นว่า การเลี้ยงดูลูกไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้ลูกเป็นคนรักเพศเดียวกัน แต่ก็ยังมีความเห็นว่าควรจะมีแบบแผนในการเลี้ยงดู ที่ให้สภาพแวดล้อมความเป็นชายไม่ใช่เพื่ออะไรแต่ก็เพื่อควบคุมหรือป้องกัน

ก่อนที่ลูกจะมีแนวโน้มเป็นคนรักเพศเดียวกันโดยคิดว่าอาจไม่มากนักน้อย โดยที่แม่ก็ควรจะลองทำถึงแม้ว่าจะไม่ใช่การป้องกันให้ลูกจากภาวะรักเพศเดียวกัน

สังคมทุกวันนี้คนรักเพศเดียวกันมีมากมายและเปิดเผย แม่ในการศึกษานี้ได้มีความรู้จักรู้จัก และคุ้นเคยกับคนที่รักเพศเดียวกันพอสมควร แต่หากว่าเป็นคนอื่น ซึ่งไม่ใช่ลูกของตน คงจะเป็นเรื่องธรรมดา แต่สำหรับความเป็นแม่ที่เลี้ยงดูลูกชายนั้น ดูเหมือนว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรจะเกิดขึ้นกับตัวเอง อย่างไรก็ตามแม่ในกรณีศึกษาเป็นแม่ที่มีลูกอยู่ในวัยประถมเท่านั้น ลูกอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงความคิด และการกระทำได้ตลอดเวลา เพราะลูกอาจไม่เข้าใจในเรื่องการรักเพศเดียวกันอย่างชัดเจนทำให้แม่มีความตั้งใจใกล้ชิดเพื่อมิให้ลูกมีแนวโน้มรักเพศเดียวกัน